

HRVATSKI VOJNIK

BROJ 736

6. LIPNJA 2025.

CIJENA 1,33 €

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUCHNI MAGAZIN // IZLAZI OD 1991. // WWW.HRVATSKI-VOJNIK.HR

KOORDINIRANO
TOPNIČKO DJELOVANJE
**U NOĆNIM
UVJETIMA**

DAN OSRH
ULAGANJE U
OSRH INVESTICIJA
JE U SIGURNU
BUDUĆNOST

RAZGOVOR
GENERAL-BOJNIK
SLAVEN ZDILAR
ZAPOVEDNIK
HRVATSKOG
VOJNOG UČILIŠTA

PODIZANJE
BORBENE
SPOSODNOSTI
GROMOVA NA
VIŠU RAZINU

SREDIŠTE ZA
STRANE JEZIKE
HRVATSKA PRVI
PUT DOMAĆIN
BILC-OVE
KONFERENCIJE

ISSN 1330-500X
PRINTED IN CROATIA
0 2 3 2 5
9 7713301500003

Foto: Filip Klen

www.hrvatski-vojnik.hr

NAKLADNIK: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOS E S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA****Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@morh.hr), Hrvoje Lončarević (hrvoje.loncarevic@morh.hr)**Lektura / korektura:** Gordana Jelavić (gordana.jelavic@morh.hr), Andrea Pavlić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@morh.hr)**Grafička redakcija:** Ante Perković, Predrag Belušić // **Marketing:** Milla Badrić Gelo (mbadric@morh.hr), tel: 4568-008; fax: 3784-322**Tisak:** Tiskara STEGA TISAK d.o.o., Heinzelova 60/1, 10 000 Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10 000 Zagreb, e-mail: hrvojinik@morh.hr**Odobrava:** Ivana Balenović, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i vojna glasila

ULAGANJE U OSRH INVEŠICIJA JE U SIGURNU BUDUĆNOST

Svečanom akademijom u Ministarstvu obrane obilježena je 34. obljetnica ustrojavanja Hrvatske vojske u nazočnosti najviših civilnih i vojnih dužnosnika

[STR. 4]

NASLOVNICA SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 16 RAZGOVOR**
general-bojnik Slaven Zdilar
zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta
- 22 REPORTAŽA**
Koordinirano topničko djelovanje u
noćnim uvjetima
- 28 MEĐUGRANSKA OBUKA**
Podizanje borbene sposobnosti Gromova
na višu razinu
- 32 SREDIŠTE ZA STRANE JEZIKE**
Hrvatska prvi put domaćin BILC-ove konferencije
- 34 TEMELJNO VOJNO OSPOSOBLJAVANJE**
Obuka novih obučavatelja ročnika
- 36 DRAGOVOLJNO VOJNO
OSPOSOBLJAVANJE**
Vojnici su ono najvrednije što imamo
- 38 HKoV**
Zahvala za sve učinjeno
- 40 VOJNA IZOBRAZBA I OBUKA**
Hrvatski tim za profesionalne ratne igre
- 46 HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA**
Komodo – puna afirmacija besposadnih
kopnenih vozila?
- 54 PODLISTAK**
Teške plovidbe (XXI. dio):
Seawolf – preskupo savršenstvo
- 58 PRIČE O DOMOVINSKOM RATU**
Sjećanje na Bilje
- 62 MEĐUNARODNO HODOČAŠĆE U LURD**
Vojnici – hodočasnici nade

Instagram

LinkedIn

YouTube

X

facebook

Pratite nas i na društvenim mrežama

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2025.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

TEKST
Nataša Fortuna Višnecki

FOTO
Tomislav Brandt,
Filip Klen, Josip Kopl

Svečanom akademijom u
Ministarstvu obrane obilježena je
34. obljetnica ustrojavanja Hrvatske vojske
u nazočnosti najviših civilnih i
vojnih dužnosnika

ULAGANJE U OSRH INVESTICIJA JE U SIGURNU BUDUĆNOST

Svečana akademija u povodu obilježavanja Dana Hrvatske vojske, Dana Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske održana je 28. svibnja u Domu Hrvatske vojske "Zvonimir" u Ministarstvu obrane RH u nazočnosti najviših civilnih i vojnih dužnosnika Republike Hrvatske.

Čestitajući Dan Hrvatske vojske svim pripadnicima, predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković izrazio je zahvalnost pripadnicima Hrvatske vojske, policije i hrvatskim braniteljima kao trajnu zadaću Vlade RH. Rekao je kako je ova Vlada od početka prvog mandata trostruko povećala proračun za obranu, koji će uskoro dosegnuti dvije milijarde eura, te kako kontinuirana ulaganja u Hrvatsku vojsku osiguravaju suverenitet i sposobnost odvratanja. "Nastavljamo jačanje naših obrambenih kapaciteta uz principijelnu politiku i snažnu podršku svim granama Oružanih snaga RH", poruka je predsjednika Vlade RH sa svečane akademije.

**34. OBLJETNICA USTROJAVANJA
HRVATSKE VOJSKE**

DAN HRVATSKE VOJSKE

HRVATSKI VOJNIK // Br. 736 // 6. lipnja 2025.

MORAMO BITI PONOSNI NA ONO ŠTO SMO OSTVARILI

Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Ivan Anušić ovom je prigodom istaknuo važnost povijesne uloge dragovoljaca i hrvatskih branitelja u stvaranju hrvatske države. Prisjetio se teških trenutaka iz Domovinskog rata, kad su branitelji gotovo bez naoružanja stali nasuprot nadmoćnoj vojnoj sili te naglasio kako su upravo ti dani temelj današnje moderne Hrvatske vojske. "Bili smo spremni stati pred tada, neki kažu, treću vojnu silu Europe. Mi nismo imali ništa, oni su imali sve. Naša bitka trajala je pet godina i plaćena je krvlju", rekao je ministar te istaknuo kako se od tada Hrvatska vojska oprema i uvježbava, da bi slavne 1995. godine konačno oslobodila zemlju i uspostavila ustavno-pravni poredak na dotad okupiranom hrvatskom teritoriju.

"Od tada do danas Hrvatska je članica Europske unije i NATO-a. Ostvarili smo sve ono što smo željeli 1990-ih i na to trebamo biti ponosni. Hrvatska vojska izrasla je u jednu ozbiljnu, respektabilnu vojnu silu", rekao je te u tom smislu posebno naglasio snažan iskorak u razvoju obrambenog sustava u zadnjih devet godina, u kojima je proračun Ministarstva obrane povećan za 184 posto i dosegnuo je milijardu i pol eura.

Uz Vladu Republike Hrvatske započeo je proces povijesne modernizacije Hrvatske vojske. On će se, naravno, nastaviti, zajedno s našim saveznicama i našim partnerima i zajedno s hrvatskim narodom. Danas Oružane snage nisu trošak. One su investicija u sigurnu budućnost, u sigurnu Hrvatsku, poručio je ministar obrane Ivan Anušić

VOJSKA NIJE SAMO ZAŠTITNA SNAGA VEĆ I POTENCIJALNI POKRETAČ GOSPODARSKOG RAZVOJA

"Uz Vladu Republike Hrvatske započeo je proces povijesne modernizacije Hrvatske vojske. On će se, naravno, nastaviti, zajedno s našim saveznicama i našim partnerima i zajedno s hrvatskim narodom. Danas Oružane snage nisu trošak. One su investicija u sigurnu budućnost, u sigurnu Hrvatsku", poručio je ministar Anušić.

Ministar se osvrnuo i na sigurnosne izazove današnjice. Poručio je pritom da Hrvatska mora biti svjesna globalne nestabilnosti te spremna odgovoriti na moguće prijetnje. Istaknuo je kako vojska nije samo zaštitna snaga već i potencijalni pokretač gospodarskog razvoja. "Pogledajmo Poljsku, Njemačku, Francusku – države koje su na vojnoj industriji gradile snažne ekonomije. I Hrvatska može tim putem", rekao je u tom kontekstu.

Na kraju je čestitao svim pripadnicima Hrvatske vojske njihov dan, izrazivši duboko poštovanje prema poginulim braniteljima i njihovim obiteljima. "Čestitam vam Dan Hrvatske vojske, čestitam vam naš dan, kojim se trebamo ponositi dok hrvatsko srce bije", zaključio je ministar Anušić.

34. OBLJETNICA USTROJAVANJA HRVATSKE VOJSKE

Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga RH Zoran Milanović u svojem se obraćanju osvrnuo na teške okolnosti stvaranja Hrvatske vojske i hrvatske države, na opremanje i modernizaciju Hrvatske vojske. Čestitavši Dan Hrvatske vojske svim pripadnicima, poručio je kako je Hrvatska danas lojalna članica NATO-a i Europske unije

ORUŽANE SNAGE SIMBOL SU NACIONALNOG IDENTITETA

Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga RH Zoran Milanović u svojem se obraćanju osvrnuo na teške okolnosti stvaranja Hrvatske vojske i hrvatske države, na opremanje i modernizaciju Hrvatske vojske. Čestitavši Dan Hrvatske vojske svim pripadnicima, poručio je kako je Hrvatska danas lojalna članica NATO-a i Europske unije.

Načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid čestitao je svim pripadnicama i pripadnicima Hrvatske vojske njihov dan. Naglasio je kako je nastanak oružanih snaga jedan od važnijih datuma u povijesti svake države. "Oružane snage simbol su nacionalnog identiteta te jamac nacionalne sigurnosti i sredstvo odvratanja u izazovnim vremenima", rekao je.

PROMAKNUĆA, POHVALE I NAGRADE NAJZASLUŽNIJIMA

U okviru programa svečano su uručena promaknuća, pohvale i nagrade.

U povodu Dana Oružanih snaga i Dana Hrvatske kopnene vojske, Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga promaknuo je 124 časnice i časnika te odlikovao dvoje i pohvalio petero pripadnika OSRH i MORH-a. Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane pohvalio je i nagradio 44 pripadnika OSRH i MORH-a. Načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske promaknuo je 173 dočasnice

DAN HRVATSKE VOJSKE

HRVATSKI VOJNIK // Br. 736 // 6. lipnja 2025.

i dočasnika te pohvalio i nagradio 57 pripadnika OSRH i MORH-a.

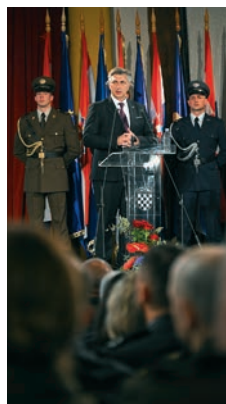
U viši časnički čin ukupno su promaknuta 124 pripadnika OSRH, među kojima su 24 žene. U dočasničke činove promaknuto je 173 dočasnika, među kojima je 15 žena.

Na svečanom obilježavanju Dana Hrvatske vojske u MORH-u bio je: predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora potpredsjednik Hrvatskog sabora akademik Željko Reiner, predsjednik Vlade RH Andrej Plenković, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić, predsjednik Odbora za obranu Hrvatskog sabora Arsen Bauk i drugi saborski zastupnici, potpredsjednici Vlade i ministri Tomo Medved i Davor Božinović, drugi ministri u Vladi, načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid, zapovjednici grana OSRH, generali, admirali, ratni zapovjednici, predstavnici Hrvatskog generalskog zbora, predstavnici udruga hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, rektor Sveučilišta u Zagrebu i rektor Sveučilišta obrane i sigurnosti, predstavnici Vojnodiplomatskog zbora, vrhunski sportaši – ugovorni pričuvnici HV-a te brojni pripadnici OSRH i drugi uzvanici.

OD 1991. DO DANAS HRVATSKA VOJSKA POSTALA JE PROFESIONALNA, SNAŽNA, OPREMLJENA I UVJEŽBANA

Dan Hrvatske vojske i Dan Hrvatske kopnene vojske obilježava se svake godine 28. svibnja, na dan kad je 1991. godine održana svečana smotra Zbora narodne garde na stadionu NK "Zagreb" u Kranjčevićevoj ulici i kad su hrvatskoj javnosti predstavljene prve brigade Zbora narodne garde.

Danas, 34 godine od tog povijesnog dana, Hrvatska vojska izrasla je u profesionalnu vojsku sazdanu od snažnih, opremljenih i uvježbanih postrojbi, koje djeluju rame uz rame s NATO-ovim partnerima i savezničkim snagama diljem svijeta, pridonoseći zajedničkoj sigurnosti, stabilnosti i miru.

Čestitajući Dan Hrvatske vojske svim pripadnicima, predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković izrazio je zahvalnost pripadnicima Hrvatske vojske, policije i hrvatskim braniteljima kao trajnu zadaću Vlade RH

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman" održana je svečanost povodom obilježavanja Dana Hrvatske vojske, Dana Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske.

Nakon uručjenja odluka o promaknućima, nagrada i pohvala djelatnicima i kadetima Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" zamjenik zapovjednika brigadir Damir Stručić čestitao je svim promaknutim, nagrađenim i pohvaljenim djelatnicima, a u prigodnom obraćanju govorio je o počecima stvaranja Hrvatske vojske te današnjim dostignućima i izazovima.

U prigodi Dana Hrvatske vojske, Dana Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske promaknuto je deset djelatnika, odlikovano osam, a nagrađena dva djelatnika HVU-a. Pohvaljena su trojica djelatnika i jedna kadetkinja HVU-a.

Dan Hrvatske kopnene vojske obilježava se svake godine 28. svibnja, u spomen na povijesni događaj iz 1991. godine, kad je u Kranjčevićevoj ulici u Zagrebu postrojena prva profesionalna vojna postrojba Republike Hrvatske – Zbor narodne garde (ZNG). Taj datum označava početak stvaranja Hrvatske vojske, temeljne snage u obrani neovisnosti i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske.

Obljetnica Hrvatske kopnene vojske, najveće grane Oružanih snaga, prilika je za odavanje počasti i zahvalnosti hrvatskim braniteljima i njihovim obiteljima te priznanja svim pripadnicima Hrvatske vojske koji svojom profesionalnošću, požrtvovnošću i predanošću svakodnevno čuvaju sigurnost i suverenitet Republike Hrvatske.

FOTO: Marko Perić

34. OBLJETNICA USTROJAVANJA HRVATSKE VOJSKE

U povodu 34. obljetnice osnutka Hrvatske vojske, Dana Oružanih snaga i Dana Hrvatske kopnene vojske potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga general-pukovnik Tihomir Kundid uputili su prigodne čestitke.

Čestitka potpredsjednika Vlade RH i ministra obrane

*Poštovane pripadnice i pripadnici Hrvatske vojske,
poštovani hrvatski branitelji,*

s posebnim poštovanjem i ponosom čestitam vam Dan Hrvatske vojske, Dan Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnicu ustrojavanja Hrvatske vojske!

Od ratnih dana, kroz Domovinski rat pa sve do danas, Hrvatska vojska neprestano se razvija. Prošli smo dug i ponosan put – put na kojem su hrabrost, požrtvornost i ljubav prema domovini ostali trajne vrijednosti. Od nenaoružane vojske u Domovinskom ratu postali smo pobjednička vojska koju danas, s obzirom na izmijenjene geopolitičke odnose i narušenu sigurnosnu situaciju, gradimo u smjeru moderne i učinkovite vojske spremne na odvratanje u svim izazovnim situacijama današnjice.

Na ramenima i zaslugama hrvatskih branitelja, izrasli smo u profesionalnu i cijenjenu vojnu silu. Nikad ne zaboravljamo da su upravo hrvatski branitelji, svojom hrabrošću i žrtvom u Domovinskom ratu, postavili temelje slobode koju danas živimo. Njihova nesebična borba nadahnjuje nas i obvezuje da i dalje čuvamo vrijednosti za koje su se izborili – slobodu, dostojanstvo i mir.

Hrvatska vojska i pripadnici Hrvatske vojske danas ravnopravno sudjeluju u svim aktivnostima s ostalim članicama NATO saveza. Naši vojnici s međunarodnih se natjecanja vraćaju kao pobjednici, a jednako tako kad sudjeluju u mirovnim misijama, operacijama i aktivnostima redovno su pohvaljeni i ocijenjeni najboljim ocjenama.

Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo obrane RH sustavno ulažu u sigurnost naše domovine – ulažemo u ljude, jer oni su srce Hrvatske vojske, ali i u opremu, tehnologiju i nove sposobnosti. Dosegnuli smo 2 posto BDP-a izdvajanja za obranu, a u idućem periodu taj ćemo postotak podići i na 3, odnosno 3,5 posto. Nabava višenamjenskih borbenih aviona Rafale, besposadnog zrakoplovnog sustava Bayraktar, moćnog raketnog sustava HIMARS, uskoro i najmodernijih tenkova Leopard 2A8, kao i korvete te sustava protuzračne obrane srednjeg dometa, jasno pokazuju da ulaganja u sigurnost nemaju alternativu. Svim pripadnicima Hrvatske vojske, hrvatskim braniteljima i djelatnicima obrambenog sustava od srca čestitam ovaj veliki dan!

Zahvaljujem i svim pripadnicima Hrvatske vojske koji se nalaze u mirovnim misijama, operacijama i aktivnostima diljem svijeta. Vaša stručnost i požrtvornost čine nas vidljivima i poštovanima na globalnoj razini.

Hvala vam što svoje znanje, svoju odlučnost ulažete u jačanje i izgradnju novih sposobnosti, u izgradnju oružane sile koja je jamac hrvatske stabilnosti i sigurnosti!

Sretan vam Dan Hrvatske vojske!

DAN HRVATSKE VOJSKE

**Čestitka načelnika Glavnog stožera OSRH
general-pukovnika Tihomira Kundida**

Poštovane pripadnice i pripadnici Hrvatske vojske,

prije trideset i četiri godine na stadionu u Kranjčevićevoj ulici u Zagrebu, svečano je postrojen Zbor narodne garde iz kojeg je nastala pobjednička Hrvatska vojska.

Ustrojavanjem Hrvatske vojske, stekli su se uvjeti da u manje od četiri godine Domovinskog rata i provođenjem ključnih vojno-redarstvenih operacija Bljesak i Oluja, konačno oslobodimo našu domovinu. Naravno, sve je to bilo uz maksimalnu angažiranost svakog pojedinog sudionika Domovinskog rata, kroz zajedništvo u borbi za slobodu Hrvatsku.

Tijekom povijesne borbe za samostalnost i slobodu, mnogi su svoje živote položili na oltar Domovine, kao zalog naše sadašnjosti i budućnosti. Sve te žrtve, poginuli, ranjeni i nestali, obvezuju nas na trajno sjećanje i čuvanje svetinje za koje su dali svoje živote.

Oružane snage Republike Hrvatske prošle su brojne transformacije te smo postali moderna vojska, sposobna odgovoriti raznim sigurnosnim izazovima. Hrvatska, kao članica NATO-a, Europske unije i Ujedinjenih naroda, sudjeluje u brojnim operacijama i misijama potpore miru, gdje su hrvatski vojnici prepoznati kao izuzetno pouzdani i cijenjeni partneri. Dugi niz godina Oružane snage pružaju široki spektar potpore civilnim institucijama i lokalnoj zajednici u Republici Hrvatskoj, što pokazuje kako su Oružane snage oslonac hrvatskom narodu kad je najpotrebnije.

Biti hrvatski vojnik je poziv, častan i jedinstven, gdje niti jedan izazov nije nepremostiv uz snažan osjećaj odgovornosti i odanosti Domovini. Poštovane pripadnice i pripadnici Hrvatske vojske, zahvaljujem svima na profesionalnom izvršavanju postavljenih zadaća te vam čestitam Dan Oružanih snaga Republike Hrvatske, Dan Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnicu osnutka Hrvatske vojske!

FOTO: HRZ

U povodu obilježavanja Dana Hrvatske vojske i 34. obljetnice njezina ustrojavanja, pripadnicima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva uručena su na svečanosti u Zapovjedništvu HRZ-a promaknuća, medalje, nagrade i pohvale. Zapovjednik HRZ-a general-bojnik Michael Križanec prisjetio se svih zrakoplovaca i hrvatskih vojnika koji su ugradili živote u Hrvatsku vojsku, HRZ i našu domovinu: "Neka nas podsjetite da i mi svi u ovoj našoj obitelji zrakoplovaca ostavljamo najproduktivnije dijelove naših života za sigurnost domovine i plemenite nacionalne interese."

"Uspjeli smo zakoračiti na dug put stvaranja suvremenog Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, čime smo itekako dokazali spremnost na osobna odricanja i stavljanje interesa zrakoplovstva ispred osobnih. Svi oni koji su nazočili postrojavanju u Kranjčevićevoj davne 1991. godine bili bi iznimno ponosni. Svi sam vam zahvalan što ste dali i činili kako bismo danas ovdje ponosno stajali i slavili Dan Hrvatske pobjedničke vojske, ali i nadolazeći Dan državnosti", rekao je. U Središtu za obuku HRZ-a "Rudolf Perešin" zapovjednik Središta brigadir Davor Gren tom se prigodom prisjetio početaka stvaranja i razvoja Hrvatske vojske. Svim je pripadnicima Središta zahvalio na predanom i profesionalnom radu i doprinosu razvoju te postrojbe, a time i HRZ-a i Hrvatske vojske u cjelini.

"Za uspješan rast i razvoj postrojbe bitan je timski rad i na tome ću ustrajati. Samo zajedničkim naporima možemo uspješno odgovoriti na sve postavljene izazove i zadaće", istaknuo je brigadir Gren te svim pripadnicima SzO-a čestitao Dan Hrvatske vojske i 34. obljetnicu njezina ustrojavanja, kao i nadolazeći Dan državnosti Republike Hrvatske.

34. OBLJETNICA USTROJAVANJA HRVATSKE VOJSKE

MISA U CRKVI SVETE MATI SLOBODE U POVODU DANA HRVATSKE VOJSKE

Sveta misa, koju je predslavio vojni biskup mons. Jure Bogdan u povodu dana Hrvatske vojske, slavljenja je 27. svibnja u crkvi Svete Matere Slobode u Zagrebu.

Misnom slavlju nazočile su obitelji hrvatskih branitelja poginulih, nestalih i umrlih u Domovinskom ratu; hrvatski branitelji; izaslanici Predsjednika Republike Hrvatske, predsjednika Hrvatskog sabora i Vlade RH; pripadnici Hrvatske vojske, Ministarstva unutarnjih poslova i brojni građani. Misu je pjevanjem uveličala Klapa "Sveti Juraj" Hrvatske ratne mornarice.

U uvodnom obraćanju biskup Bogdan čestitao je svima Dan državnosti, Dan Hrvatske vojske, Dan Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnicu ustrojavanja Hrvatske vojske. "U misnoj žrtvi zahvaljujemo Bogu za sva dobra što od Njega primamo. U zahvalnoj molitvi prinosimo nakane za sve duhovne i tjelesne potrebe svih nas, naših obitelji, društvene zajednice, našeg naroda, naše domovine Hrvatske. U svojim molitvama i nakanama spominjemo se i svih naših poginulih, preminulih vjernih mrtvih", rekao je na početku mise. Biskup je u homiliji istaknuo da je kršćanstvo na prostor na kojem obitavaju Hrvati stiglo rano, još u vrijeme pisanja Djeła apostolskih. "Apostol Pavao kaže da je od Jeruzalema pa uokolo pronio evanđelje Kristovo, a u poslanici kaže da je njegov suradnik Tit pošao u Dalmaciju. Evanđelje se utjelovilo i u našem narodu, u našu hrvatsku povijest, a to znači i u naše današnje vrijeme. S Gospodinom smo u krštenju ušli u suodnos koji traje već gotovo 14 stoljeća", istaknuo je biskup Bogdan.

Po završetku misnog slavlja uslijedila je procesija s križem, koja je hodila iza oltara, kraj imena 15 840 poginulih branitelja uklesanih u kenotaf, a završila je kod prikaza *Pieta Croatica*. Ondje je održana kratka molitva, koju je prevodio biskup Bogdan, a izaslanici predsjednika Hrvatskog sabora i Vlade RH položili su vijence.

Hrvoje Lončarević

Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Ivan Anušić i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-pukovnik Tihomir Kundid s izaslanstvima na Gradskom groblju Mirogoj u Zagrebu odali su počast bivšim ministrima obrane i načelnicima Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske, povodom obilježavanja Dana državnosti, Dana Hrvatske vojske, Dana Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske.

Izaslanstva Ministarstva obrane RH i Glavnog stožera OSRH položila su vijence na posljednjim počivalištima ratnih ministara Gojka Šuška i stožernog generala Martina Špegelja, bivših načelnika Glavnog stožera OSRH stožernog generala Petra Stipetića i stožernog generala Zvonimira Červenka, prvog zapovjednika Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane generala zbora Imre Agotića i prvog načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga RH stožernog generala Antona Tusa.

Nataša Fortuna Višnecki

SPOMEN NA POGINULE, NESTALE I UMRLE HRVATSKE BRANITELJE

U jutarnjim satima, uoči svečane akademije u spomen na sve poginule, nestale i umrle hrvatske branitelje, visoka državna izaslanstva na Gradskom groblju Mirogoj položila su vijence, i to u spomen-parku kod spomenika "Glas hrvatske žrtve – Zid boli", ispred Središnjeg križa u Aleji poginulih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, na grobu prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana te na Zajedničkoj grobnici za neidentificirane žrtve iz Domovinskog rata na Krematoriju. U ime Vlade Republike Hrvatske vijence je položio izaslanik predsjednika Vlade RH potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić.

DAN HRVATSKE VOJSKE

U KARLOVCU SVEČANO OBILJEŽENA 34. OBLJETNICA HRVATSKE KOPNENE VOJSKE

Povodom obilježavanja 34. obljetnice osnutka Hrvatske kopnene vojske u Domu Hrvatske vojske u Karlovcu održana je 27. svibnja 2025. svečana akademija.

Zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Blaž Beretin osvrnuo se u svojem obraćanju na početke ustrojavanja ove najveće grane Oružanih snaga RH istaknuvši važnost tehničke opremljenosti te zajedništva i brige za ljude, koji su najvažniji dio i temelj svake postrojbe. "Od Domovinskog rata do danas prošli smo brojne transformacije i opremili smo se novim i modernim oružjem i oružnim sustavima koje konstantno poboljšavamo i povećavamo kako bismo bili spremni odgovoriti izazovima vremena u kojima se sigurnosna situacija gotovo svakodnevno mijenja", rekao je.

"Mi sudionici Domovinskog rata dobro znamo da tehnička opremljenost čini važan dio borbene spremnosti, međutim duh zajedništva i kontinuirana briga o ljudima čini gravitacijsko središte svake postrojbe. Moramo se uvijek usredotočiti na brigu o našim pripadnicima, osiguravanjem ostvarivanja njihovih prava, školovanjem i promicanjem. Dobrobit vojnika, dočasnika i časnika, podizanje njihova standarda života i rada stalna je zadaća svih u lancu zapovijedanja. Usredotočimo se na njegovanje međuljudskih odnosa i razvoj poticajnog radnog okružja. U ostvarenju ovog cilja potrebna je sinergija svih naših postrojbi čiju profesionalnost, trud i zalaganje posebno pohvaljujem", naglasio je general Beretin.

Na svečanom obilježavanju uz zapovjednika HKoV-a general-bojnika Blaža Beretina bili su i zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva general-bojnik Michael Križanec, zapovjednik Hrvatske ratne mornarice komodor Damir Dojkić, načelnik Obavještajne uprave Glavnog stožera OSRH brigadni general Mijo Validžić, zapovjednik Zapovjedništva za potporu brigadir Mijo Vukičević, zapovjednik Zapovjedništva specijalnih snaga brigadir Ivan Miloš, prvi dočasnik OSRH časnički namjesnik Filip Tunjić te predstavnici lokalne i regionalne samouprave kao i predstavnici udruga proizišlih iz Domovinskog rata.

Tomislav Vidaković

Svečanim postrojavanjem u Splitu, Puli i Pločama te odavanjem počasti u spomen na sve poginule, nestale i umrle hrvatske branitelje, pripadnici Hrvatske ratne mornarice obilježili su nadolazeći Dan državnosti, Dan Hrvatske vojske, Dan Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnicu ustrojavanja Hrvatske vojske.

U okviru programa pripadnici HRM-a svečano su se postrojili u vojarni "Vargarola" u Puli, vojarni "116. brigade Hrvatske vojske" u Pločama te vojarni "Admiral flote Sveto Letica-Barba" u Splitu.

Tijekom postrojavanja u splitskoj vojarni načelnik Stožera – zamjenik zapovjednika Hrvatske ratne mornarice kapetan bojnog broda Željko Jakus rekao je: "Okupljeni danas, posebnu počast dužni smo prije svega odati onima koji su svojim životima omogućili slobodu naše domovine. Počast danas odajemo onima koji su dali ono najvažnije kako bismo mi živjeli pod hrvatskim stijegom, u slobodnoj, suverenoj i međunarodno priznatoj domovini."

"Živa su sjećanja na prvo postrojavanje Zbora narodne garde u Kranjčevićevoj ulici u Zagrebu, tog povijesnog 28. svibnja 1991. S ponosom se prisjećamo tog događaja, koji je označio početak stvaranja Hrvatske vojske, koja je izvršila zadaću obrane i oslobađanja svake stope naše domovine. Nakon pobjede, u miru smo započeli razvoj Hrvatske vojske", naglasio je.

U kontekstu zadaća moderne Hrvatske vojske, kapetan bojnog broda Jakus poručio je: "Obrana domovine, doprinos međunarodnoj sigurnosti, potpora civilnim institucijama pružanjem pomoći u borbi protiv prirodnih nepogoda, sudjelovanje u operacijama traganja i spašavanja, prijevoz unesrećenih i oboljelih, naše su zadaće za koje se obučavamo i pripremamo. To su zadaće koje ćemo i dalje časno i odgovorno izvršavati."

U prigodi obilježavanja Dana državnosti, Dana Hrvatske vojske, Dana Hrvatske kopnene vojske i 34. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske promaknuto je, pohvaljeno i nagrađeno 39 pripadnika Hrvatske ratne mornarice.

Svečani program uključio je i odavanje počasti poginulim hrvatskim braniteljima polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća u spomen-sobi Zapovjedništva Hrvatske ratne mornarice te na gradskim grobljima u Splitu, Rijeci, Šibeniku i Dubrovniku.

Sveta misa za hrvatske branitelje poginule u Domovinskom ratu, koju je predvodio dekan i vojni kapelan Hrvatske ratne mornarice don Branimir Projić, služena je 29. svibnja u kapelici vojarne "Admiral flote Sveto Letica-Barba".

FOTO: HRM

HRM

34. OBLJETNICA USTROJAVANJA HRVATSKE VOJSKE

TEKST

Ivana Balenović

Tisuće građana uživale su u dojmljivom predstavljanju moći i spremnosti Hrvatske vojske, uz prelet Rafalea, izložbu vojne opreme i bogat program za sve generacije

DAN HRVATSKE VOJSKE

34. OBLJETNICA USTROJAVANJA HRVATSKE VOJSKE

U sklopu obilježavanja Dana državnosti Republike Hrvatske, Hrvatska vojska pretvorila je 30. svibnja 2025. svečanim i dojmljivim programom Rekreativsko-sportski centar Jarun u veliku otvorenu pozornicu na kojoj su građani svih uzrasta imali priliku doživjeti Hrvatsku vojsku izbliza, u njezinoj modernoj, sposobnoj i profesionalnoj dimenziji. Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane Ivan Anušić ovom prilikom čestitao je Dan državnosti svim hrvatskim državljanima te zahvalio građanima na interesu za Hrvatsku vojsku i na dolasku: "Danas je rekordan broj posjetitelja, a jasni su razlozi njihova dolaska. Vojska je pokazala svoje nove sposobnosti, koje dosad nisu bile vidljive ili nisu bile

prikazane javnosti. Dobro došli su svi!"

U središnjem dijelu programa pripadnici Zapovjedništva specijalnih snaga s RIB brodicama, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo s helikopterima UH-60 Black Hawk i OH-58D Kiowa Warrior te Hrvatska kopnena vojska s vozilima Patria izveli su sjajan prikaz združenih sposobnosti na kopnu, u vodi i u zraku.

Vrhunac dana svakako je bio prelet šest višenamjenskih borbenih aviona Rafale, koji su snažno i zvučno nadlijetali nebo iznad Jaruna. Dva Rafalea nastavila su prelet iznad kopnenog dijela i gradova, a druga dva preletjela su dalmatinsku rutu. Preostala dva Rafalea izvela su atraktivnu vježbu i pozdravila brojne građane na Jarunu.

U sklopu tradicionalne izložbe naoružanja i vojne tehnike, posjetitelji su mogli razgledati širok spektar borbene i neborbene opreme postrojbi Hrvatske vojske. Izloženi su bili neki od najmodernijih sustava, poput borbenog oklopnog vozila Patria, vozila MRAP, tenka M-84, BOV-a Bradley, samohodne haubice PzH 2000, kao i različita artiljerijska i raketna sredstva, primjerice SVLR 122 M92 Vulkan i SVLR 122 BM-21 Grad. Posebnu pažnju izazvala je i oprema za razminiranje, PZO sustav Mistral 3, robot za uklanjanje eksplozivnih naprava, satelitski sustav RU TAKRAD, pješačko naoružanje i ostala sofisticirana vojna oprema.

Uz vojni prikaz i izložbe, Hrvatska vojska organizirala je u HV INFO ZONI niz aktivnosti koje su uključivale informativni sadržaj o vojnim karijerama. Posebno mjesto susreta i druženja s pripadnicima Hrvatske vojske bila je HV FAN ZONA, koja je pružala brojne aktivnosti za djecu: od fotografiranja s pripadnicima Hrvatske vojske, virtualnih letova s pomoću VR naočala do vojnog poligona na napuhavanje, koji je najmlađima pružio zabavno i jedinstveno iskustvo. Cjelokupnu svečanu atmosferu dodatno je obogatio koncert Jazz orkestra Hrvatske vojske, koji je za sve prisutne građane bio poseban i emotivan glazbeni doživljaj.

Podupirem svako nastojanje da se vojska modernizira i prati trendove te koristi sve blagodati modernih tehnologija, ali samo dok su u funkciji potpore.

Smatram da, koliko god umjetna inteligencija (UI) napredna bila, ona neće moći voditi vojsku na bojištu niti izvršavati neke specifične zadaće svojstvene čovjeku, ma u kojem obliku bila iskazana ili formatirana. Zaključno, što će biti s tradicionalnim vrijednostima i etičkim normama na kojima se kao vojska temeljimo? istaknuo je u razgovoru general-bojnik Slaven Zdilar

UMJETNA INTELIGENCIJA

PUNO PITANJA, A MALO ODGOVORA

RAZGOVOR

GENERAL-BOJNIK
SLAVEN
ZDILAR

ZAPOVEDNIK HRVATSKOG
VOJNOG UČILIŠTA

RAZGOVARAO
Željko Stipanović

FOTO
arhiva HVU-a

Od 13. do 15. svibnja 2025. u Ateni je u organizaciji NATO Defense Collegea (NDC, Rim) i Hellenic National Defence Collegea (HNDC, Atena) održana godišnja Konferencija zapovjednika vojnih akademija i učilišta u formatu NATO + partnerske zemlje. Na konferenciji se raspravljalo ponajprije o vojnoj primjeni umjetne inteligencije (UI), odnosno o tome može li i kako utjecati na više razine vojne izobrazbe (Higher Military Education, dakle ZŠŠ i RŠ). U ime OSRH na konferenciji je sudjelovao general-bojnik Slaven Zdilar, zapovjednik HVU-a "Dr. Franjo Tuđman".

NETOM ZAVRŠENA KONFERENCIJA POTVRDILA JE NEOSPORNU VAŽNOST UMJETNE INTELIGENCIJE U GODINAMA KOJE DOLAZE, NO ISTODOBNO POTVRDILA SLUTNJE DA SMO OTVORILI PANDORINU KUTIJU. DOK SE JEDNI ZALAŽU ZA BEZUVJETNI PRISTUP UMJETNE INTELIGENCIJE U SVE PORE VOJNOG ŽIVOTA I RADA, POSTOJI SKUPINA TRADICIONALISTA KOJA TVRDI DA JOŠ NIJE SAZRELO VRIJEME ZA NJEZIN ZNATNIJI PRODOR U VOJNU IZOBRAZBU. KAKVO JE VAŠE STANoviŠTE O TOME?

Smatram da je došlo vrijeme da se ozbiljnije porazgovara o umjetnoj inteligenciji i njezinoj mogućoj ulozi u oružanim snagama, pa tako i u potpori vojne izobrazbe. Samo za ilustraciju, umjetna inteligencija (UI) pratila je tri sesije na konferenciji, od izgovorenog izvukla ono najbitnije te izradila zapisnike bez ikakve ljudske intervencije. Dakle, imate zapisnik prije negoli su sesija ili sat završili, što je samo po sebi fascinantno. I tu bih napravio bitnu distinkciju između korisnog i opasnog UI-ja. Naime, kao i većina kolega na konferenciji, ostao sam zatečen do koje je razine sve to otišlo i koje su moguće prednosti njezine primjene. Istodobno smo shvatili da ona ima i svoje *sive* strane. Danas još uvijek imamo nadzor

RAZGOVOR // GENERAL-BOJNIK SLAVEN ZDILAR

General-bojnik Slaven Zdilar u društvu domaćina konferencije zapovjednika grčke vojne akademije general-pukovnika Athanasiosa Sardellis

nad njom i sve što radimo prihvatljiva je razina koja se može usmjeravati onako kako smatramo da nam je potrebno. Postavlja se pitanje što će biti kad UI stekne sposobnost samonadogradnje. Koliko ona tad postaje opasna i za svojeg *domaćina*, odnosno hoćemo li uvijek imati mogućnost njezina nadzora i kontrole kao što imamo danas? To je teško predvidjeti i zato je moj odgovor na vaše pitanje vrlo jednostavan: da, podupirem svako nastojanje da se vojska modernizira i prati trendove te koristi sve blagodati modernih tehnologija, ali samo dok su one u funkciji potpore. Smatram da, koliko god umjetna inteligencija napredna bila, ona neće moći voditi vojsku na bojištu niti izvršavati neke specifične zadatke svojstvene čovjeku, ma u kojem obliku bila iskazana ili formatirana. Zaključno, što će biti s tradicionalnim vrijednostima i etičkim normama na kojima se kao vojska temeljimo? Puno je pitanja, a još uvijek malo odgovora.

KOJI JE PROFIL STRUČNJAKA, OSIM ZAPOVJEDNIKA VOJNIH AKADEMIJA I UČILIŠTA, SUDJELOVAO NA KONFERENCIJI? JESU LI TO ISKLJUČIVO OSOBE POVEZANE S VOJSKOM ILI JE BILO I CIVILNIH EKSPERTATA? KOJE SU NJIHOVE GLAVNE (PRE) PORUKE U VEZI S UI-JEM I VOJSKOM?

Na konferenciji su osim zapovjednika, s obzirom na temu dana, sudjelovali i civilni stručnjaci iz područja umjetne inteligencije. Prvog se dana vodila rasprava *NATO AI Strategy and Digital Transformation*. Uvodno izlaganje održao je Manfred Boudreaux Dehmer (Chief Information Officer, NATO HQ Bruxelles). Slijedila je pa-

nel-rasprava na kojoj su sudjelovali (BG Sam Reaves, ACOS J6 SHAPE; Jean Paul Massart, Chief, NATO Digital Workplace Centre i Andy Fawkes, NATO Science & Technology Organization). Sudionici su iznosili svoje viđenje potencijala odnosno prednosti i izazova umjetne inteligencije. Tijekom poslijepodnevna sudionicima se videovezom obratio i general-pukovnik Markus Lubenthal, COS SHAPE. Drugi dan konferencije započeo je prezentacijom. Održala ju je dr. Sae Schatz, izvršna direktorica Partnership for Peace Consortia, koja je na specifičan i jednostavan način sublimirala većinu pitanja koja postavljamo kad je riječ o umjetnoj inteligenciji. Prezentacija je bila bazirana na knjizi koju je napisala s Julianom Stoddom i Geoffom Steadom: *Engines of Engagement; A Curious Book About Generative AI*. U panel-raspravi koju je moderirala dr. Florence Gaub (NDU Washington) sudjelovali su dr. Georgios Nounesis, direktor i predsjedavajući Vijeća direktora grčkog Nacionalnog centra za znanstvena istraživanja "Demokritos"; dr. Wendy Walsh, Chief Learning Officer u Zapovjedništvu za izobrazbu i obuku američkih zračnih snaga (Air Education and Training Command, USAF); te profesor Oguz Acar (Head of Generative AI Dpt, King's College London). Trećeg je, završnog dana konferencije, glavna govornica bila Christina Leimoni, regionalna direktorica Microsofta za jugoistočnu Europu. U panel-raspravi, koju je moderirala dr. Florence Gaub (NDU Washington) sudjelovali su: dr. Vangelis Kakaletis, direktor Instituta za informatiku i telekomunikacije Centra "Demokritos"; dr. Roy Lindelauf, profesor informacijskih znanosti (Netherland Defence Academy); te Michael Wadley, voditelj Grupe za razvoj sposobnosti (UK Defence Academy). Iz navedenog je jasno da su na konferenciji sudjelovali relevantni stručnjaci iz različitih područja, koji su nam UI sadržajno približili iz vojne i civilne perspektive, što je nadmašilo moja očekivanja. Povezanost civilnog i vojnog te isprepletenost etičkih, društvenih i sigurnosnih pitanja o UI-ju učinile su konferenciju iznimno zanimljivom i korisnom.

REPUBLIKA HRVATSKA BILA JE DVA PUTA DOMAĆIN KONFERENCIJE. POSTOJI LI MOGUĆNOST PONOVOG DOMAĆINSTVA I ŠTO BI TO ZNAČILO ZA HVU I OSRH? KOLIKO JE HVU UKLJUČEN U SVE ONO ŠTO SE U VEZI S VOJNIM IZOBRAZBAMA DOGAĐA NA RAZINI NATO-A I EU-A I KAKO PRATI TE TRENDOVE? JESU LI OVAKE KONFERENCIJE JEDINO MJESTO RAZMJENE MIŠLJENJA ILI IMATE SVOJE KANALE KOJIMA SE TE AKTUALNOSTI PRA-TE KAKO BI SE IMPLEMENTIRALE?

Da, Hrvatska je dva puta bila domaćin konferencije. Oba je puta bila dobar domaćin i organizator, a tematika o kojoj se raspravljalo baš u Hrvatskoj odredila je ono što će Savez poslije preuzeti kao usmjerenje u vojnoj izobrazbi i njezinoj institucionalizaciji. Na prošlogodišnjoj smo konferenciji u Washingtonu ponudili zapovjedniku NDC-a (NATO Defense College) danskom generalu Maxu A. L. T. Nielsenu, kao glavnom organi-

Učilište je postalo i mora ostati središte razvoja vojnih znanja i vještina, mjesto gdje se ne prenosi samo vojno znanje nego i oblikuje vojna misao. Na to sam posebno ponosan. To je pokazatelj da smo radili dobro i da sustavu HVU treba. Generacije koje dolaze i koje će dolaziti bit će svjedoci jednog novog Učilišta, koje možda jednom postane i hrvatska vojna akademija, za što smatram da su se stvorili preduvjeti

Na konferenciji su osim zapovjednika, s obzirom na temu dana, sudjelovali i civilni stručnjaci iz područja umjetne inteligencije

zatoru konferencije, domaćinstvo u jednoj od idućih godina. Ove je godine domaćinstvo dobila Grčka zbog obljetnice svoje vojne akademije. Sljedeće će godine, kao dio proslave 75. obljetnice NATO Defense Collegea, čije je sjedište u Rimu, konferencija biti održana upravo u tom gradu. Moguća rasprava o domaćinstvu 2027. bit će sredinom ili krajem godine. Iskreno govoreći, male su šanse da ga ponovno dobijemo s obzirom na interes ostalih nacija, posebice onih iz grupacije partnerskih zemalja koje još nisu bile domaćini i, naravno, s obzirom na sve ostale okolnosti. Za HVU i Oružane snage Republike Hrvatske novo domaćinstvo konferencije značilo bi jačanje međunarodne vidljivosti, ugleda i vjerodostojnosti, priliku za predstavljanje vlastitih obrazovnih pa i doktrinarnih postignuća te naš doprinos razvoju vojnoobrazovnih modela i koncepata unutar NATO-a i EU-a. Napominjem da je HVU ozbiljno i predano uključen u nove trendove. Sudjelujemo na gotovo svim NATO-ovim i EU-ovim konferencijama vezanim uz vojnu izobrazbu; uključeni smo u sve relevantne inicijative EU-a te razmjene studenata i nastavnika (EMILYO, ERASMUS+ i dr.). Pozorno pratimo sve što se u vezi s vojnom izobrazbom događa u naših saveznica i partnera te to pokušavamo implementirati na našoj razini, ako i kad je moguće.

Sudjelujemo na gotovo svim NATO-ovim i EU-ovim konferencijama vezanim uz vojnu izobrazbu; uključeni smo u sve relevantne inicijative EU-a te razmjene studenata i nastavnika (EMILYO, ERASMUS+ i dr.). Pozorno pratimo sve što se u vezi s vojnom izobrazbom događa u naših saveznica i partnera te to pokušavamo implementirati na našoj razini, ako i kad je moguće

NEKI OD GOVORNIKA NA KONFERENCIJI SNAŽNO SE ZALAŽU ZA POVRATAK OSNOVAMA, ODNOSNO STAVLJANJE VOJNOG ISPRED SVIH TEHNOLOGIJA JER NA KRAJU ODLUČUJE ČOVJEK, A NE STROJ. UKRAJINSKI PRIMJER POKAZAO JE KAKO PRIUŠTIVA TEHNOLOGIJA U KOMBINACIJI S LJUDSKOM ODLUČNOŠĆU DONOSI PREVAGU NA BOJIŠTU. ŠTO MISLITE O TOME I U KOJEM ĆE SE SMJERU RAZVIJATI?

Zalažem se za tehnološki razvoj u smislu potpore vojnim sposobnostima. Vojsci treba tehnološki razvoj, bez njega bi tehnološki stagnirala i ostala u inferiornom položaju. Konferencija u Ateni i naš razgovor usmjereni su na umjetnu inteligenciju koja je, uz dronove svih vrsta i veličina, najveći eksponent grupacije tehnoloških projekata zadnjih nekoliko godina. Ukrajina je pokazala kako jedna objektivno *slabija nacija* može izdržati više-godišnje pokušaje osvajanja, pri čemu je osvajač veća i jača država sa znatno brojnijom i jačom vojskom. To je postalo moguće ne samo zbog sprege ljudi i dostupne tehnologije nego ponajprije zbog domoljublja i visokog borbenog morala ukrajinske mladeži, pa čak i maloljetnika. Oni su znali što žele i kako to ostvariti. U početku su u ljudskom i tehničkom smislu bili prepušteni sami sebi. Koristili su dostupnu i priuštivu tehnologiju, iz koje se postupno razvila tehnološki vrlo napredna vojna proizvodnja te stvorile jake oružane snage. Specifičnost njihova djelovanja temeljena je na sposobnosti prilagodbe pri korištenju novih tehnologija u stvarnim uvjetima bojišta. Sjetimo se Domovinskog rata i naših pokušaja da ni iz čega stvorimo nešto, u čemu smo u najvećoj mjeri i uspjeli. U početku je to također bila improvizacija: od oklopnjaka na kamionskim i strojnim podvozjima; u garažama proizvedenih, ali funkcionalnih strojnica (Šokac, Zagi i dr.) te bacača ručnih bombi, koje su imale veći psihološki nego operativni učinak. Poslije je uspostavljena kontinuirana vojna proizvodnja, u to vrijeme vrhunskih oružja i oruđa. Poveznice Domovinskog rata i ukrajinskog obrambenog rata najvidljivije su upravo u segmentu ljudske odlučnosti, prilagodljivosti i kreativnosti. Sinergija čovjeka i dostupne tehnologije i nadalje će biti ključna za uspjeh vojnih operacija. Donošenje odluke na temelju moralne, etičke i intuitivne prosudbe zapovjednika, odnosno vojnih vođa na svim razinama, u toj je sinergiji primarni element, a dostupna tehnologija tomu treba biti potpora.

Povezanost civilnog i vojnog te isprepletenost etičkih, društvenih i sigurnosnih pitanja o UI-ju učinile su konferenciju iznimno zanimljivom i korisnom

RAZGOVOR // GENERAL-BOJNIK SLAVEN ZDILAR

Zapovjednik HVU-a sa zapovjednikom NATO Defense Collegea iz Rima general-pukovnikom Maxom A. L. T. Nielsenom

KOLIKO STE ZADOVOLJNI KVALITETOM PROGRAMA SLIJEDNO RASTUĆIH IZOBRAZBI NA HVU-U, ALI I POSTOJEĆIM KONCEPTOM VOJNE IZOBRAZBE? IMA LI POTREBE ZA NJIHOVIM REVIDIRANJEM I KOLIKI JE PROSTOR ZA POBOLJŠANJE S OBZIROM NA SVE OKOLNOSTI U KOJIMA STE KAO DIO SUSTAVA OVISNI O NJEMU?

Mislim da ne postoji vojno učilište ili akademija čiji su zapovjednici u tolikoj mjeri zadovoljni onim što provode da ne žele nadogradnju postojećeg u tematskom i provedbenom smislu. Smatram da se programi vojnih izobrazbi trebaju redovito revidirati i mijenjati. Svjedočimo najvećoj doktrinarnoj promjeni baziranoj na dosadašnjem tijeku ukrajinskog obrambenog rata te istodobno promjeni tehnološkog razvoja bez presedana u cijeloj ljudskoj i vojnoj povijesti. Hrvatsko vojno učilište na tom je tragu započelo izradu novih planova i programa za sve razine časničkih i dočasničkih izobrazbi. Cilj je implementacija najnovijih naučenih lekcija i obvezujućih preporuka NATO-a te davanje polaznicima dovoljno predznanja vezanih uz tehnološki napredak i nove tehnologije, uz ostalo i UI. Osnova onoga što radimo uvijek će biti domoljublje i Domovinski rat i to tako treba i mora ostati. To je naša snaga i komparativna prednost u odnosu na druge. Imamo to dragocjeno iskustvo, ali spremni smo proširiti ga svim onim što će nam omogućiti da budemo otporniji i jači. Što se tiče koncepta vojne izobrazbe, ne želimo biti samo promatrači, a to i nismo. Iako nije u neposrednoj ovlasti Hrvatskog vojnog učilišta, pokrenuli smo izradu prijedloga novog koncepta vojne izobrazbe kako bismo utjecali na razvoj i učinkovitost sustava. HVU treba imati inicijativu, analizirati i predlagati promjene te nadređenima davati točna rješenja.

KAKO VIDITE ZNANOST U VOJSCI? SVJEDOCI SMO MIŠLJENJA O TOME KAKO VOJSKE NEMA BEZ ZNANOSTI, DOK U AKADEMSKOJ I ZNANSTVENOJ, ZAJEDNICI VLADA MIŠLJENJE: AKO NE SURADUJEŠ S VOJSKOM, NIŠTA NISI POSTIGAO. ŠTO SMATRATE KLJUČNIM U TOM SUODNOSU?

Znanost je osnova razvoja ne samo vojske nego društva u cjelini. No, vojska je oduvijek bila pokretač znanosti, ne nužno u cilju razvoja društva, nego za svoje potrebe i u cilju narastanja svojih sposobnosti i mogućnosti, posebice u tehnološkom smislu. Postoji mišljenje da su zapravo svi važniji izumi zadnjih desetljeća bili vojnog podrijetla, da bi tek potom šire zaživjeli (internet, GPS i dr.). Odnos vojske i znanosti kompleksan je, višeslojan i nije jednosmjernan. U nekim su segmentima vojne znanosti tek područje primjene ostalih znanstvenih postignuća i iskustava, dok u drugima tvore originalno, autonomno, odnosno interdisciplinarno znanstveno polje s praktičnom primjenom. U tehnološkom je smislu odnos znanosti i vojske dvosmjernan: znanost daje vojsci operativnu i stratešku prednost, dok vojska znanosti omogućuje resurse, infrastrukturu i ideje te potiče razvoj istraživanja, čija se rješenja često primjenjuju i u civilnom sektoru. U okviru HVU-a djeluje Centar za obrambene i strateške studije "Janko Bobetko" kao svojevrsan znanstveno-istraživački i analitički hub sustava. Sa svojim je skromnim kapacitetima, u relativno kratkom vremenu, proaktivnim pristupom u okviru svojeg djelokruga i mogućnosti uspio okupiti dio akademske zajednice te dio hrvatskih kompanija zainteresiranih za suradnju u okviru platforme koja je osmišljena upravo u Centru, a tiče se sposobnosti koje nedostaju OSRH i sustavu u cjelini. Prvi rezultati takvog pristupa već se naziru i čvrst su dokaz da u tom području možemo više i bolje nego što i sami ponekad mislimo. Ta simbioza vojske, znanosti i industrije, kroz mjesto razvoja unutar vojnog sustava (što je u ovom slučaju "Bobetko"), može ostvariti svaku zamisao i stvoriti sposobnosti koje nedostaju neovisno o vanjskim elementima i proizvodnji. To je put kako zemlja s ograničenim resursima može razviti i ojačati nacionalnu otpornost ostvarujući time stratešku prednost.

General-pukovnik Athanasios Sardellis, načelnik Glavnog stožera OS-a Grčke general zbora Dimitrios Choupis, general-pukovnik Max A. L. T. Nielsen

U tehnološkom je smislu odnos znanosti i vojske dvosmjernan: znanost daje vojsci operativnu i stratešku prednost, dok vojska znanosti omogućuje resurse, infrastrukturu i ideje te potiče razvoj istraživanja, čija se rješenja često primjenjuju i u civilnom sektoru

OSNUTAK SVEUČILIŠTA OBRANE I SIGURNOSTI "DR. FRANJO TUĐMAN" NA NEKI JE NAČIN TREBAO RASTERETITI HVU I NJEGOVE DJELATNIKE OBVEZA VEZANO UZ STUDIJSKE PROGRAME I BITI USMJEREN ISKLJUČIVO NA PROVEDBU SVIH RAZINA VOJNIH IZOBRAZBI. JE LI SE TO DOGODILO I ŠTO SMATRATE MOGUĆIM IZAZOVOM? KAKVA JE SURADNJA S NOVIM SVEUČILIŠTEM?

Uspostava SOIS-a nije rasteretila djelatnike HVU-a. Učilište je bilo i ostaje suizvođač svih studijskih programa. Iako će SOIS preuzeti dio programa koje su provodili splitsko i zagrebačko sveučilište, gotovo 45 posto njihovih programa zadržava HVU. Uz navedeno, HVU je glavni izvor nastavnog i stručnog osoblja za rad SOIS-a, što nam je dodatni izazov. U suradnji sa SOIS-om nastojimo ga riješiti, vodeći računa o očuvanju kvalitete i kontinuiteta studijskih programa neovisno o tome što se promijenio njihov glavni provoditelj, odnosno nositelj. Vjerujemo da će suradnja HVU-a i SOIS-a biti konstruktivna, stabilna, i kako sam rekao, usmjerena prema zajedničkim ciljevima. Smatram da ćemo tako pridonijeti cjelokupnom sigurnosno-obrambenom sustavu RH, svaki u svojoj ulozi i s ograničenjima jedne ili druge vrste. Suradnja sa SOIS-om prioritet je mojeg mandata na čelu HVU-a. Vjerujem da i kolege sa SOIS-a razmišljaju poput mene. Iako Sveučilište nije sastavnica Ministarstva obrane i OSRH, smatramo da imamo isto usmjerenje i ciljeve te da jedni druge možemo profesionalno i akademski nadopunjavati i podupirati. Mislim da smo došli do točke u kojoj je vrlo jasno razgraničena djelatnost Sveučilišta obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" od djelatnosti koju provodi Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman". SOIS stvara osoblje u inicijalnom obliku kroz vojne studijske programe Vojno pomorstvo, Vojno inženjerstvo te Vojno vođenje i upravljanje, a HVU ih vojno oblikuje školovanjem kroz slijedno rastuće vojne izobrazbe. Smatram to početkom zajedničke uspješne priče u kojoj ćemo i mi i SOIS, na osnovi svojih pozicija, različitosti te mogućnosti pripomoći da sigurnosno-obrambeni sustav bude još bolji. Vojska koja nema sposobnosti stvaranja i razvoja vlastitog vojnog osoblja ne može se razvijati i time ne može u cijelosti ispuniti svoju primarnu misiju i zadaće. Ilustrirao bih to izjavom jednog od bivših načelnika OS-a SAD-a: "Pustite vojsci da školuje vojsku. Drugi to ne znaju, a mi to možemo. I znamo."

NAKON TOLIKO GODINA SLUŽBE I VIŠEKRATNOG RASPOREDA NA HVU-u KAKO OCJENJUJETE VRIJEME U KOJEM STE BILI SVJEDOK NJEGOVA RAZVOJA? ŠTO BISTE ISTAKNULI KAO NAJVEĆE POSTIGNUĆE HVU-a OD OSNUTKA DO DANAS?

Ponosan sam na sve što smo u tako kratkom vremenu postigli iako će uvijek biti onih koji će reći da smo mogli bolje i više. Ja ne mislim tako, jer da jesmo to bismo i ostvarili. Puno je bilo ograničenja, puno zapreka, ali još više prkosa i ponosa, uz vrlo skromna vojna znanja i gotovo nikakvu tehniku i tehnologiju o kojoj danas govorimo i na koju smo svi toliko ponosni. Znali smo da nemamo ništa, ali smo znali da imamo ljude koji imaju čestitost, moral i srce koje je nosilo sve ispred sebe i vuklo sve

Poveznice Domovinskog rata i ukrajinskog obrambenog rata najvidljivije su upravo u segmentu ljudske odlučnosti, prilagodljivosti i kreativnosti. Sinergija čovjeka i dostupne tehnologije i nadalje će biti ključna za uspjeh vojnih operacija. Donošenje odluke na temelju moralne, etičke i intuitivne prosudbe zapovjednika, odnosno vojnih vođa na svim razinama, u toj je sinergiji primarni element, a dostupna tehnologija tomu treba biti potpora

iza sebe. U vrijeme kad sam kao mladi zapovjednik bojne i brigade imao priliku vojnički prvi put donositi odluke o ljudima koji su mi bili povjereni, nije mi bilo svejedno, iako nisam sumnjao u ono što sam prethodno vojno naučio i znao. Poslije su me život i karijera nosili i na druge dužnosti: od Zapovjedništva HKoV-a, Glavnog stožera OSRH, MORH-a pa sve do glavnog inspektora obrane, pri čemu sam osjećao da mi iskustvo zapovijedanja ne smije ostati jedina preporuka za dalje, nego se moram nastaviti educirati i stjecati nova znanja, uključujući daljnju vojnu, ali i civilnu izobrazbu. Na HVU-u sam bio raspoređen više puta: prvi put kao zapovjednik Zapovjedno-stožerne škole, poslije kao zamjenik zapovjednika, a danas na odgovornoj dužnosti zapovjednika Učilišta. Moram reći da je svako od tih razdoblja po nečemu specifično i drugačije od prethodnog, no bilo mi je drago jer nismo padali nego samo rasli. Iz današnje bih perspektive neke stvari vjerojatno promijenio, no generalno gledajući i tad i danas ponosan sam na sve što je napravljeno. Ne bih isticao neko posebno postignuće, ali ipak moram naglasiti važnost stvaranja vojno-obrazovne kulture, koja integrira iskustvo i vrijednosti Hrvatske vojske sa znanošću. Učilište je postalo i mora ostati središte razvoja vojnih znanja i vještina, mjesto gdje se ne prenosi samo vojno znanje nego i oblikuje vojna misao. Na to sam posebno ponosan. To je pokazatelj da smo radili dobro i da sustavu HVU treba. Generacije koje dolaze i koje će dolaziti bit će svjedoci jednog novog Učilišta, koje možda jednom postane i hrvatska vojna akademija, za što smatram da su se stvorili preduvjeti.

REPORTAŽA

Noćno topničko gađanje Samohodne haubičke bojne (SHb) 155 mm iz sastava Topničko-raketne pukovnije, slovenskih topnika, kao i Topničko-raketne bojne Gardijske mehanizirane brigade bilo je povod našeg posjeta slunjskom poligonu.

Radilo se o jedinstvenoj prilici koordiniranog topničkog djelovanja u noćnim uvjetima. Pripadnici Samohodne haubičke bojne iskustvo u provedbi takvih vježbi stekli su tijekom aktivnosti u Poljskoj. Unatoč tomu, iznimno je zadovoljstvo kad iskustvo iz međunarodnih misija možeš primijeniti na međunarodnoj vježbi u vlastitoj zemlji

KOORDINIRANO

TOPNIČKO

TEKST
Tomislav Vidaković

FOTO
Tomislav Brandt

Najveća vježba Američke vojske u Europi: DEFENDER 25, provodi se pod vodstvom američkih kopnenih snaga za Europu i Afriku (U.S. Army Europe and Africa). Sudjeluje više od 25 saveznica i partnerskih zemalja. Cilj je vježbe testiranje brzine i učinkovitosti premještanja američkih postrojbi u Europi te obrana istočnog krila NATO-a sa saveznicama i partnerskim zemljama.

DEFENDER se sastoji od tri glavne vježbe: Swift Response, Immediate Response i Saber Guardian. Na njima sudjeluje oko 25 000 vojnika iz SAD-a, Hrvatske, Njemačke, Ujedinjene Kraljevine, Norveške, Švedske, Finske te drugih saveznica i partnerskih zemalja, s ciljem poboljšanja koordinacije, taktike te kompatibilnosti opreme. Operacije su se provodile u 15 zemalja: Norveškoj, Švedskoj, Finskoj, Litvi, Latviji, Njemačkoj, Slovačkoj, Mađarskoj, Hrvatskoj, Rumunjskoj, Bugarskoj, Crnoj Gori, Kosovu, Albaniji i Grčkoj.

Vježba Immediate Response (u prijevodu: Trenutačni od-

DJELOVANJE U NOĆNIM UVJETIMA

REPORTAŽA

govor) kao dio šireg koncepta kolektivne obrane i odvracanja uključuje uvježbavanje planiranja, zapovijedanja i provedbe operacija u stvarnim i kompleksnim uvjetima. Poseban naglasak stavlja se na brzo raspoređivanje snaga, uspostavu borbenih položaja, provedbu borbenih operacija i integraciju logističke potpore. Pripadnici Hrvatske vojske koji su sudjelovali na vježbi dolaze iz HKoV-a, Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i Zapovjedništva za potporu. Paralelno s vježbom Immediate Response provodile su se i vježbe Laufer i Lift. Nositelj vježbe s hrvatske strane u slučaju vježbe Immediate Response bila je Gardijska mehanizirana brigada, za Laufer je Obavještajna pukovnija, a za Lift – Zapovjedništvo za potporu.

Sva tri elementa koja su sudjelovala savršeno su uskladila svaki segment vježbe i uspješno u isto vrijeme pogodila. Tu treba istaknuti kako se putanje leta raketnog i topničkog streljiva bitno razlikuju i trebalo je dobro uskladiti ispaljenje i kut leta projektila kako bi u istom trenutku svi pali na cilj

PRVO NOĆNO GAĐANJE IZ PzH 2000 U HRVATSKOJ

Noćno topničko gađanje Samohodne haubičke bojne (SHb) 155 mm iz sastava Topničko-raketne pukovnije, slovenskih topnika, kao i Topničko-raketne bojne Gardijske mehanizirane brigade bilo je povod našeg posjeta slunjskom poligonu. Radilo se o jedinstvenoj prilici koordiniranog topničkog djelovanja u noćnim uvjetima. Pripadnici Samohodne haubičke bojne iskustvo u provedbi takvih vježbi stekli su tijekom aktivnosti u Poljskoj. Unatoč tomu, iznimno je zadovoljstvo kad iskustvo stečeno u međunarodnim misijama možeš primijeniti na međunarodnoj vježbi u vlastitoj zemlji. Zadaća nije bila jednostavna. Cilj je bio udaljen desetak kilometara i usred noći ga je prvo trebalo osvijetliti kako bi prednji motritelji mogli vidjeti gdje padaju projektili. Tu dolaze na scenu pripadnici slovenske bitnice sa svojim haubicama Soltam M-71 od 155 mm izraelske proizvodnje. Njihova je zadaća bila svjetlećim projektilima osvijetliti cilj. Žrno projektila spušta se padobranom te fosforom osvjetljava cilj, što traje dvadesetak sekundi. Za to vrijeme cilj treba biti

pogođen streljivom iz samohodnog višecijevnog lansera raketa Grad i haubice PzH 2000. Najveći je izazov bio uskladiti sva tri elementa da se dogode točno i pravodobno.

Kao i obično kad se govori o međunarodnim vježbama, Hrvatska vojska uspješno je ostvarila zacrtani cilj. Sva tri elementa koja su sudjelovala savršeno su uskladila svaki segment vježbe i uspješno u isto vrijeme pogodila cilj. Tu treba istaknuti kako se putanje leta raketnog i topničkog streljiva bitno razlikuju i trebalo je dobro uskladiti ispaljenje i kut leta kako bi u istom trenutku svi pali na cilj. Valja istaknuti kako je posada SVLR-a Grad pogodila cilj unutar deset metara, što je za tu vrstu oružja iznimno precizno.

“Zadaća je bila iznimno kompleksna s obzirom na to da je trebalo uskladiti područje koje se osvjetljuje, vrijeme u kojem se osvjetljuje cilj i pogodak cilja iz dvije vrste oružja, čije streljivo leti različitim putanjama, i to u isto vrijeme. Cilj je uspješno neutraliziran, onako kako smo i planirali, te sa zadovoljstvom mogu konstatirati kako je vježba i više nego uspješno provedena”, ponosno nam je objasnio bojnik Ivan Kamber iz Topničko-raketne pukovnije.

Tijekom aktivnosti u jednom su trenutku ulogu prednjih topničkih motritelja u cijelosti preuzele posade Kiowa Warriora koristeći svoj optički sustav (Mast-Mounted Sight – MMS), koji se nalazi iznad glavnog rotora. Bila je to jedinstvena prilika

REPORTAŽA

za posade svih topničkih i raketnih sustava, koje su prvi put imale priliku oslanjati se na podatke o cilju koji dolaze od pripadnika HRZ-a.

ČASNICE HV-a VODE NAPAD

Idućeg su dana ekipu Hrvatskog vojnika dočekali pravi ljetni uvjeti. Na vježbi koja se provodila na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" sudjelovala su dva voda Tigrova, vod Pauka, Inženjerijski vod Kosovskih snaga sigurnosti te njemački i hrvatski kontrolori bliske zračne potpore (JTAC). Potonji su koordinirali blisku zračnu potporu (close air support – CAS), tj. simulirane zračne napade koje su provodili Pilatusi HRZ-a. Protivničku stranu, koju je trebalo potisnuti kombinacijom zračnih napada i topničke potpore, predvodio je vod Gromova. Prvi na redu bili su Pilatusi, koji su se obrušavali na protivničke položaje. Uslijedila je topnička potpora. Topničko-raketna pukovnija, Topničko-raketna bojna GMBR-a i slovenska bitnica koordiniranim su udarima pripremile teren za dolazak pješačkih snaga borbenim oklopnim vozilima Patria. Zadaća potonjih bila je dovesti pješaštvo u zonu borbenog djelovanja te mu pružiti vatrenu potporu tijekom potiskivanja protivničkih snaga. Potom su se na poligonu pojavili helikopteri Bell OH-58 Kiowa Warrior, koji su uz pomoć hrvatskih i njemačkih kontrolora bliske

Vježba je bila iznimno kompleksna i zahtjevna jer je trebalo uskladiti nekoliko elemenata istodobno. Kretanje naših snaga trebalo je uskladiti s djelovanjem topništva, a istodobno su njemački JTAC-i navodili blisku zračnu potporu koju je pružalo Hrvatsko ratno zrakoplovstvo, otkriva nam natporučnik Ivan Lasić kako je operacija izgledala iz njegove perspektive

zračne potpore završili vježbu te *dokrajčili* protivničke snage. Sve u svemu, cijela je vježba bila kompleksna, s dosta elemenata koje je trebalo uskladiti, ali bez obzira na to, savršeno je provedena.

"Vježba je bila iznimno kompleksna i zahtjevna jer je trebalo uskladiti nekoliko elemenata istodobno. Kretanje naših snaga trebalo je uskladiti s djelovanjem topništva, a istodobno su njemački JTAC-i navodili blisku zračnu potporu koju je pružalo Hrvatsko ratno zrakoplovstvo. Naše su snage u tom scenariju trebale napredovati iznimno precizno kako se ne bi dogodilo da se nađu u području djelovanja vlastitog topništva ili zrakoplovstva", otkriva nam natporučnik Ivan Lasić kako je operacija izgledala iz njegove perspektive. Dodaje kako nije prvi put da njegova satnija sudjeluje na ovakvim vježbama. Već su imali priliku proći brojna testiranja, na kojima su se pripadnici GMBR-a pokazali iznimno učinkoviti u navalnim operacijama. Važno

sobnosti brzog djelovanja u kriznim situacijama, ali i potvrđuje visoku razinu obučenosti i opremljenosti potrebne za sudjelovanje u međunarodnim operacijama potpore miru, humanitarnim misijama i operacijama kolektivne obrane. Za Hrvatsku je to prilika da suradnjom s najnaprednijim vojskama svijeta podigne kvalitetu svojih taktičkih procedura, razmijeni iskustva s partnerskim zemljama te dodatno razvije sposobnosti nužne za učinkovit odgovor na suvremene sigurnosne izazove.

je istaknuti i ulogu natporučnice Katarine Šušnje, bez koje bi, kako nam i sam natporučnik Lasić priznaje, bilo gotovo nemoguće kvalitetno izvršiti zadaću. U svakom je trenutku bila uz bok kolegi, što samo potvrđuje koliko je važna uloga žena u OSRH.

Sudjelovanje Hrvatske vojske na vježbi Immediate Response potvrđuje njezinu spremnost i sposobnost integracije u šire međunarodne sigurnosne strukture, kao i predanost očuvanju mira i stabilnosti u regiji. Vježba je ujedno prilika za usavršavanje znanja, vještina i procedura koje se primjenjuju u zajedničkim operacijama, te za jačanje veza među vojnicima različitih nacija koji dijele iste vrijednosti i predanost kolektivnoj sigurnosti.

Provedba vježbe Immediate Response na hrvatskom tlu dodatno potvrđuje važnost Hrvatske kao pouzdane članice NATO-a, ali i kao strateškog partnera u jugoistočnoj Europi. Hrvatska vojska takvim sudjelovanjem jača svoje spo-

MEĐUGRANSKA OBUKA

Pripadnici 2. mehanizirane bojne Gromovi Gardijske mehanizirane brigade proveli su kod Splita vježbu uz potporu Hrvatske ratne mornarice

PODIZANJE
BORBENE
SPOSOBNOSTI

GROM

TEKST
Hrvoje Lončarević

FOTO
Tomislav Brandt

NOVA

NA VIŠU RAZINU

MEDUGRANSKA OBUKA

Kako su se kopnene snage snašle na moru i uz potporu Hrvatske ratne mornarice provele zadaće u uvjetima drukčijim od onih na koje su naviknute, provjerili smo na vježbi provedenoj kod splitske Lore, koja je za dio pripadnika 2. mehanizirane bojne Gromovi Gardijske mehanizirane brigade bila novo iskustvo. Na završnoj vježbi, koja je uslijedila nakon intenzivnih uvježbavanja, sudjelovao je Mehanizirani vod 2. mehanizirane bojne Gromovi. Vježba je započela isplovljavanjem na desantnom brodu minopolagaču (DBM) Cetina, koji je služio kao brod *matica*, odnosno platforma s koje su se obavljale sve aktivnosti vezano uz provedbu desanta, kao i sve aktivnosti oko vođenja i zapovijedanja samom akcijom. Kao prvi segment uvježbavanja uslijedio je prekrcaj s matičnog broda na desantno-jurišni brod (DJB) tijekom plova obaju brodova bez zaustavljanja. Po prelasku snaga na desantno-jurišni brod, izvršen je njihov desant na neuređenu obalu. Tu su aktivnost snage uvježbavale više puta, odnosno kako bi se vojnim žargonom reklo: *do standarda*. Po završetku prvog dijela aktivnosti izvršen je povratak desantno-jurišnim brodom s obale na brod *maticu*, ponovno tijekom istodobnog plova obaju brodova.

Riječ je o tek prvom u nizu ovakvih obučnih aktivnosti. U planu je međugranske suradnje da ove godine sve manevarske bojne s po jednim vodom prođu ovu aktivnost

Povratkom na matični brod uslijedio je drugi dio planirane aktivnosti, koji se sastojao od iskrcavanja desantnih snaga s matičnog broda gumenim čamcima bez motornog pogona. Snage su zatim veslajući stigle do obale, zauzele obalni pojas neuređene obale te time stvorile preduvjete za uspostavljanje i osiguranje desantne osnovice i uvodnje ostalih snaga u nekom budućem mogućem scenariju neke druge malo kompleksnije vježbe.

NOVO ISKUSTVO ZA PRIPADNIKE BOJNE

“Riječ je o tek prvom u nizu ovakvih obučnih aktivnosti. U planu je međugranske suradnje da ove godine sve manevarske bojne s po jednim vodom prođu ovu aktivnost”, rekao nam je časnički namjesnik Igor Pavlov, prvi dočasnik Gardijske mehanizirane brigade. Cilj je bio da se pripadnici 2. bojne upoznaju s tehnikom, taktikama i procedurama HRM-a, te HRZ-a (u drugom dijelu vježbe). “Ovo je sudionicima vježbe nešto novo, s čim se, pogotovo mladi pripadnici, susreću prvi put i jako je dobro da gradimo veze među granama unutar OSRH i međusobno dijelimo resurse. Time povećavamo svoje sposobnosti i obuku činimo zanimljivijom”, istaknuo je časnički namjesnik Pavlov.

Medugranske obuke kao što je ova iznimno su važne kako bi se borbeni sposobnost naših vojnika i postrojbe podigla na višu razinu

PRILIKA ZA UVJEŽBAVANJE MLADIH ČASNIKA HRM-a

Imali smo priliku razgovarati i s poručnikom bojnog broda Antom Jerkunicom, zapovjednikom broda DBM-82 Krka, koji je zbog nepopunjenosti zapovjednog mjesta na DBM-u Cetina privremeno vršio dužnost zapovjednika tog broda. Ocijenio je vježbu uspješnom: "Prekrcaj kopnenih snaga na DJB uredno je izvršen, kao i povratak na rampu i prekrcaj na DBM. Poslije, tijekom izbacivanja gumenih čamaca i veslanja, sve je prošlo u najboljem redu. Nama je ova vježba također bila i prilika za uvježbavanje mladih časnika." Jedan je od njih zamjenik zapovjednika DBM-a Cetina poručnik korvete Ante Vučković, koji je tim brodom upravljao prilikom prekrcaja kopnenih snaga. "Danas sam prvi put uvježbavao manevar isplavljanja i uplovljavanja. To je provedeno dosta dobro i spreman sam za daljnje obučavanje. Svi segmenti vježbe izvršeni su pravilno i pravodobno te očekujemo daljnju suradnju s kopnim snagama", rekao nam je. Možemo zaključiti da je vježba kopnenih snaga u suradnji s HRM-om pridonijela razmjeni iskustava među granama Hrvatske vojske kao i jačanju njihovih borbenih sposobnosti.

Poručnik Jakov Marjanović podijelio je s nama najizazovnije trenutke vježbe. "Najzahtjevnija je bila integracija dijela mornarice s iskrcajnim pješaštvom jer te radnje nemamo priliku toliko često izvoditi, no nepremostivih problema nije bilo. Čim smo uhvatili dinamiku samog iskrcaja i rada s pomorcima na brodu, sve je krenulo dobro. Smatram kako je vježba bila produktivna i jako zanimljiva", rekao je. Vojnikinja Marta Kolarić ocijenila je aktivnost i samu vježbu jako uspješnom: "Kolektivno smo stvarno dobro proveli vježbu. Imali smo pripreme pa smo otprilike znali što nas čeka. Mogu reći da je vježba ispunila moja očekivanja." Desetnik Ivan Slatki rekao nam je kako su pripadnici Bojne bili iznimno motivirani. "Ovakve su obuke često izazov – i za nas zapovjednike, i za vojnike. Medugranske obuke kao što je ova iznimno su važne kako bi se borbeni sposobnost naših vojnika i postrojbe podigla na višu razinu. Najizazovnije je bilo sve planirati i organizirati, uključujući desant čamcem. Mladi su pripadnici to prvi put radili. Pripremali smo se za vježbu provedbom obuke na suhom, tek potom na moru uz korištenje tehnike HRM-a. Cilj je bio da pripadnici budu što spremniji za ovaj izazov i da se smanji mogućnost neželjenih događaja na najmanju moguću mjeru", istaknuo je desetnik.

SREDIŠTE ZA STRANE JEZIKE

Republika Hrvatska, kao predsjedavajuća članica, odnosno Središte za strane jezike "Katarina Zrinska", bilo je prvi put domaćin BILC-ove (engl. *Bureau for International Language Coordination*) konferencije, održane od 26. do 29. svibnja u zagrebačkom hotelu *Sheraton*

Konferencija pod nazivom Budućnost jezične izobrazbe u vojnom okruženju: prihvaćanje inovacija, prilagodba i suradnja (engl. *The Future of Military Language Training: Embracing Innovation, Adaptation and Collaboration*) okupila je 96 voditelja procesa izobrazbe stranih jezika te stručnjaka za poučavanje i testiranje stranih jezika iz 37 savezničkih i partnerskih zemalja, kao i četiriju NATO-ovih tijela. Riječ je uglavnom o ljudima koji obnašaju dužnost voditelja jezične izobrazbe pri središtima za strane jezike te upravljaju izobrazbama stranih jezika u sklopu glavnih stožera i ministarstava obrane svojih zemalja.

Prvog dana konferenciju su pozdravnim govorom otvorili dekan HVU-a brigadir Goran Huljev i ravnateljica Središta za strane jezike "Katarina Zrinska" Irena Prpić Đurić. Brigadir Huljev istaknuo je kako tema ovogodišnje konferencije naglašava trenutačne izazove i prilike s kojima se suočavamo. "Moramo gledati unaprijed i surađivati u svijetu koji se brzo mijenja, prepunom novih tehnologija i složenih operacija. Ova je konferencija izvrsna prilika za razmjenu znanja, usvajanje najboljih praksi i jačanje veza unutar naše zajednice", poručio je. Ravnateljica Prpić Đurić istaknula je da

TEKST

Hrvoje Lončarević

FOTO

HVU / Dražen Volarić

HRVATSKA PRVI PUT DOMAĆIN **BILC-ove** KONFERENCIJE

Četverodnevna konferencija uključivala je radionice i prezentacije, koje su, među ostalim, održale i nastavnice i stručnjakinje za testiranje Središta za strane jezike te Sveučilišta obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman"

tema ovogodišnje konferencije odražava sve veće zahtjeve pred institucijama i zajedničkom misijom.

"Današnja jezična izobrazba mora učiniti više od pukog praćenja tempa – mora predviđati buduće izazove. Moramo uvoditi inovacije s pomoću novih tehnologija, prilagođavati se novim sigurnosnim izazovima i surađivati bliže nego ikad dosad, preko granica država i stručnih područja. U tom duhu, BILC ostaje predan djelovanju kao središte izvrsnosti, standardizacije i međusobne potpore unutar NATO-ove i partnerske jezične zajednice", poručila je ravnateljica Prpić Đurić. Četverodnevna konferencija uključivala je radionice i prezentacije, koje su, među ostalim, održale i nastavnice i stručnjakinje za testiranje Središta za strane jezike te Sveučilišta obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman".

Milena Prošić i Tea Glavaš održale su prezentaciju Premošćivanje razlika: Izazovi u izradi vojnih materijala na engleskom jeziku u obrazovnom kontekstu. S obzirom na potrebe kadeta, budućih časnika koji će djelovati u višejezičnim i operativno složenim kontekstima, prikazale su proces razvoja udžbenika vojnog engleskog jezika za kadete prijediplomskih vojnih studijskih programa.

Tamara Kramarić Maras i Kristina Serdoz prezentacijom Uključivanje vojnog sadržaja u ispite iz engleskog jezika prema HRVN STANAG 6001, prikazale su kako hrvatski Odsjek za testiranje integrira elemente vojnog sadržaja u sve četiri jezične vještine. Suzana Horvat održala je prezentaciju Zajednička banka podataka. Iva Gugo osvrnula se na izazove s kojima se suočavaju nastavnici njemačkog jezika u oružanim snagama. Naziv njezine prezentacije bio je Prevladavanje nedostatka nastavnih materijala kreativnošću: Naučene lekcije iz tečajeva vojnostručnoga njemačkog jezika u Hrvatskoj. Od radionica vrijedi istaknuti najveću održanu na konferenciji – Umjetna inteligencija i budućnost službene vojne komunikacije: Izazovi i strategije za podučavanje i pisanje na višim razinama znanja, koju su moderirale nastavnice Središta za strane jezike i Sveučilišta obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman".

Podsjetit ćemo da je Republika Hrvatska članica BILC-a od 2009. godine. Predsjedavanje tim tijekom preuzela je 2022., a na kraju konferencije predala je predsjedavanje Republici Finskoj.

TEMELJNO VOJNO OSPOSABLJAVANJE

Povodom najave uvođenja temeljnog vojnog osposobljavanja posjetili smo dočasnike, odnosno instruktore postrojbi HKoV-a u vojarni "123. brigade Hrvatske vojske" u Požegi koji prolaze dvotjednu obuku za obučavatelje ročnika na temeljnom vojnom osposobljavanju

OBUKA NOVIH OBUČAVATELJA ROČNIKA

TEKST

Hrvoje Lončarević

FOTO

Tomislav Brandt

Obuka budućih obučavatelja ročnika provodi se kroz obuku ročnika na dragovoljnom vojnom osposobljavanju. Svi su oni prethodno prošli dočasničke škole, tečaj za instruktore i metodičke pripreme, koje je organizirala Hrvatska kopnena vojska. Za novu zadaću pripremaju ih iskusni obučavatelji, pripadnici Bojne za temeljnu vojnu obuku, koji su već obučili mnoge naraštaje ročnika na dragovoljnom vojnom osposobljavanju. "Ovom obukom želimo vidjeti spremnost polaznika, odnosno budućih obučavatelja za provedbu temeljnog vojnog osposobljavanja. Planiran je 131 polaznik obuke, no 121 je trenutačno na obuci. Ostali nisu mogli biti na obuci zbog opravdanih razloga, no za njih je planirana obuka tijekom idućeg naraštaja ročnika dragovoljnog vojnog osposobljavanja", rekao nam je pukovnik Ivica Markanjević, zapovjednik Bojne za temeljnu vojnu obuku.

METODIČKO USAVRŠAVANJE BUDUĆIH OBUČAVATELJA

Cilj je obuke prije svega metodičko usavršavanje djelatnika koji će provoditi temeljnu vojnu obuku. Polaznici se upoznaju s ciljevima, zadaćama i odgovornostima u provedbi temeljnog vojnog osposobljavanja, odnosno s metodičkom organizacijskom uputom koja je dio važećeg programa ročnika, tj. koncepta temeljnog vojnog osposobljavanja. "Budući instruktore, odnosno obučavatelji, koji su završili dočasničke škole i tečaj za instruktora, već imaju vještine

Budući instruktori, odnosno obučavatelji, koji su završili dočasničke škole i tečaj za instruktora, već imaju vještine za obuku ročnika, no naglasak je ove obuke na metodici, odnosno pristupu mladom vojniku, koji iz života civila počinje vojnički život

za obuku ročnika, no naglasak je ove obuke na metodici, odnosno pristupu mladom vojniku koji iz života civila počinje vojnički život. Svi instruktori, odnosno sve četiri satnije nazoče dvotjednoj obuci koju prolaze ročnici na temeljnom vojnom osposobljavanju te su upoznati i s infrastrukturom na lokaciji na kojoj će provoditi obuku temeljnog vojnog osposobljavanja. Imali smo do sada četiri ciklusa obuke, trenutačno se provodi peti ciklus, no provodit ćemo je dok bude bilo potrebe“, objasnio nam je bojnik Ivica Rašić, časnik za obuku ročnika na dragovoljnom vojnom osposobljavanju.

Budući obučavatelji ročnika na temeljnom vojnom osposobljavanju bit će raspoređeni u Požegi, Slunju i Kninu. “Planirane su četiri satnije. U Požegi dvije, a u Slunju i Kninu po jedna satnija, koje bi odradile zadaću temeljnog vojnog osposobljavanja“, objašnjava pukovnik Markanjević. Pripadnici Bojne za temeljnu vojnu obuku savjetima i uputama pomažu kolegama koji će jednog dana obavljati istu zadaću, iako njima obuka ročnika nije nepoznata. “Ovo su sve radnje koje mi već od prije poznajemo, no osvježanje je uvijek dobrodošlo i instruktori su tu da nas podsjetu na radnje koje su važne prilikom vojnog osposobljavanja ročnika“, rekao nam je narednik Jurica Šego, jedan od obučavanih dočasnika za četvrtu satniju temeljnog vojnog osposobljavanja, koja bi se trebala nalaziti u Kninu. To nam je potvrdio i stožerni narednik Neven Kaštigar iz Središta za borbenu obuku u Slunju, koji je također je-

Obukom želimo vidjeti spremnost polaznika, odnosno budućih obučavatelja za provedbu temeljnog vojnog osposobljavanja

dan od obučavanih dočasnika. “Dva tjedna imamo mentoriranje za temeljnu vojnu obuku, a potom tjedan dana pripreme sa psiholozima. Ova je obuka za nas obnavljanje znanja, jer je većina kolega imala već prije kontakt s ročnicima u sustavu vojnog osposobljavanja prije njegova zamrzavanja“, istaknuo je narednik Kaštigar.

DRAGOVOLJNO VOJNO OSPOSOBLJAVANJE

Hrvatska vojska mijenja se, modernizira u svim dijelovima, a ono najvrednije što imamo i na što smo beskrajno ponosni njezine su pripadnice i pripadnici, poručio je državni tajnik Drago Matanović

U vojarni "123. brigade HV" u Požegi 29. svibnja 2025. na vjernosti domovini prisegnula su 154 ročnika – 125 muškaraca i 29 žena.

U obraćanju ročnicima izaslanik potpredsjednika Vlade RH i ministra obrane državni tajnik Drago Matanović podsjetio je da je prisega domovini uzvišen čin i dokaz domoljublja: "Hrvatska vojska mijenja se, modernizira u svim svojim dijelovima. Ipak, ono najvrednije što imamo i na što smo beskrajno ponosni ste vi, njezine pripadnice i pripadnici. Sustavnim poboljšanjem materijalnih i financijskih uvjeta dokazujemo da je čovjek u fokusu Ministarstva obrane i cijelog obrambenog sustava."

Izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH načelnik Operativne uprave brigadni general Ivan Raos podsjetio je ročnike na 34. obljetnicu ustrojavanja Hrvatske vojske, koja je bila prethodnog dana. Pripadnici postrojbi postrojenih 28. svibnja 1991. na stadionu u Kranjčevićevoj u Zagrebu, u okolnostima prijeteće agresije prisegnuli su na vjernost domovini. Podsjetio je na kćeri i sinove iz čijih su redova izniknule postrojbe koje su u Domovinskom ratu branile i obranile domovinu i u oslobodilačkim akcijama oslobodile Republiku Hrvatsku.

Ročnik Tvrtko Ljutić, profesionalni skijaš, rekao je kako je naviknuo na vježbanje i disciplinu, iako su raspored i dinamika dragovoljnog vojnog osposobljavanja nešto drugačiji nego treninzi, pripreme i kampovi kakve prolazi kao sportaš. Motiviralo ga je stjecanje novog iskustva i želi se osobno uvjeriti kako je to biti hrvatski vojnik.

VOJNICI SU ONO NAJVREDNIJE ŠTO IMAMO

TEKST
Mirjana Kiš

FOTO
Tomislav Brandt

O vrijednim iskustvima govorili su i vrhunski sportaši Roko Farkaš i Filip Pravdica, okićeni medaljama s nedavnog Hanžekovićeve memorijala u Zagrebu. Za atletičara Roka Farkaša biti dijelom Hrvatske vojske pozitivno je i lijepo iskustvo. Kao i njegov kolega Filip Pravdica, odluku da postane ročnik donio je u suradnji s Hrvatskim olimpijskim odborom, a kao sportaš svjestan je važnosti služenja hrvatskoj državi i njezine promocije u svijetu. Filipu je cilj služenjem u Hrvatskoj vojsci kao hrvatski građanin odužiti se domovini. Za Danijelu Marasović iz Splita odluka da se priključi Hrvatskoj vojsci spoj je domoljublja i jedinstvenog iskustva, koje nigdje drugdje ne može steći: "Ovo je jedinstvena prilika: doći u vojarnu, osjetiti taj sustav i stegu i biti dio ovako uređene organizacije." Marin Karavidović dolazi iz Čepina, a prijavio se u vojsku iz ljubavi prema domovini i osjećaja građanske dužnosti. "Otac i djedovi bili su branitelji i osjećam zahvalnost prema njima i svim braniteljima. Nakon dragovoljnog vojnog osposobljavanja namjeravam nastaviti karijeru u Hrvatskoj vojsci", rekao je. Kristina Grubiša u Požegu je došla iz Drvenika, s Makarske rivijere, a na dragovoljno vojno osposobljavanje prijavila se iz želje za daljnjom osobnom izgradnjom i stjecanjem novih iskustava: "Dosadašnja iskustva apsolutno su pozitivna. Instruktori su jako predani, predavanja su raznovrsna, a samo okruženje u kojem se nalazimo potiče jako lijep osjećaj zajedništva. Ovo iskustvo preporučujem svim mladima zainteresiranim za daljnje unapređivanje." Ljuba Leko dolazi iz Imotskog te kaže da joj je oduvijek bila želja služiti domovini. Otac je dragovoljac Domovinskog rata, a brat i sestra pripadnici su Hrvatske ratne mornarice. Njezin je plan nakon dragovoljnog vojnog osposobljavanja prijaviti se na specijalističku vojnu obuku i postati profesionalna pripadnica Oružanih snaga RH.

Dosadašnja iskustva apsolutno su pozitivna. Instruktori su jako predani, predavanja su raznovrsna, a samo okruženje u kojem se nalazimo potiče jako lijep osjećaj zajedništva. Ovo iskustvo preporučujem svim mladima zainteresiranim za daljnje unapređivanje

Obuka 46. naraštaja ročnika na dragovoljnom vojnom osposobljavanju započela je 19. svibnja u Bojni za temeljnu vojnu obuku u Požegi. Ukupno 150 ročnika polazi osmotjednu obuku iz temeljnih vojnih vještina po standardnom programu. Njima se pridružilo i četvero vrhunskih sportaša, koji nakon položene prisege osposobljavanje nastavljaju u matičnim klubovima. Završetak obuke drugog ovogodišnjeg naraštaja ročnika predviđen je za 15. srpnja. Uz ročnice i ročnike, članove njihovih obitelji i prijatelje, zapovjednike i instruktore, na svečanoj prisezi bio je izaslanik Predsjednika RH savjetnik Predsjednika Republike za obranu Ivica Olujić, izaslanik potpredsjednika Vlade RH i ministra obrane državni tajnik Drago Matanović, izaslanik načelnika Glavnog stožera OSRH načelnik Operativne uprave brigadni general Ivan Raos, načelnik Stožera – zamjenik zapovjednika Hrvatske kopnene vojske brigadni general Valentin Skroza, zapovjednik Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" brigadir Dražen Batrnek, zapovjednik Središta za obuku i doktrinu logistike brigadir Mile Valentić i zapovjednik Dočasničke škole "Damir Tomljanović Gavran" brigadir Stjepan Krešić. Svi ročnici koji uspješno završe obuku bit će osposobljeni za dužnost strijelca roda pješništva. Time ispunjavaju jedan od propisanih uvjeta za prijam u djelatnu vojnu službu. Oni ročnici koji ne žele nastaviti djelatnu vojnu službu ili ne budu primljeni u djelatni sastav raspoređuju se u razvrstanu pričuvu.

HKoV

ZAHVALA ZA SVE UČINJENO

Svečanim otkrivanjem natpisne ploče, zgrada Zapovjedništva HKoV-a dobila je ime heroja Domovinskog rata i bivšeg ministra obrane generala zbora Pavla Miljavca

U karlovačkoj Vojarni stožernog generala Petra Stipetića održana je 2. lipnja 2025. godine svečanost imenovanja zgrade Zapovjedništva Hrvatske kopnene vojske imenom pokojnog generala zbora Pavla Miljavca, bivšeg ministra obrane i načelnika Glavnog stožera OSRH, ratnog zapovjednika Zbornog područja Karlovac i jednog od velikana Domovinskog rata.

Uz članove obitelji generala Miljavca, na svečanom otkrivanju natpisne ploče s imenom bio je i potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane Ivana Anušića, posebni savjetnik ministra Željko Živanović, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske general-bojnik Blaž Beretin, članovi Hrvatskog generalskog zbora, županica Karlovačke županije Martina Furdek-Hajdin, gradonačelnik Karlovca Damir Mandić i drugi.

Današnje otkrivanje natpisne ploče prvi je čin svečanog imenovanja, a planirano je naknadno postavljanje biste pokojnog generala Miljavca u sklopu vojarne u Karlovcu.

Postavljanje ove ploče nije samo iskaz poštovanja pokojnom generalu nego i obećanje Hrvatske vojske da će se nastaviti zalagati za sve ono za što se Miljavac zalagao i borio

TEKST

Nataša Fortuna Višnecki i Irena Rački

FOTO

Goran Resovac

Potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja tom je prigodom rekao: "Ovo je poseban dan, ovdje u ovoj zgradi gdje je general zbornog Pavao Miljavac služio domovini u najtežim trenucima njezine novije povijesti. Iskazujemo mu zahvalu na svemu što je učinio u Domovinskom ratu, u najtežim trenucima, kad je grad Karlovac bio na prvoj crti bojišta, kad je Republika Hrvatska proživljavala teške dane zbog velikosrpske agresije."

"Postavljanje ove ploče nije samo iskaz poštovanja pokojnom generalu nego i obećanje Hrvatske vojske da će se nastaviti zalagati za sve ono za što se Miljavac zalagao i borio", rekao je general-bojnik Blaž Beretin.

Mario Miljavac, sin pokojnog generala, izrazio je zadovoljstvo imenovanjem i naglasio kako je postavljena ploča trajni znamen na velikog čovjeka koji je pomogao u stvaranju naše države.

GENERAL ZBORA PAVAO MILJAVAC

General zbornog Pavao Miljavac rođen je 3. travnja 1953. u Maletićima, Općina Netretić, blizu Duge Rese. U samim počecima stvaranja Republike Hrvatske, u rujnu 1990., priključio se pričuvnom sastavu Ministarstva unutarnjih poslova te se aktivno stavio na raspolaganje Hrvatskoj vojsci. Tijekom karijere obnašao je brojne visoke dužnosti. U početku Domovinskog rata, u studenom 1991., imenovan je zapovjednikom 137. brigade HV-a. Na njezinu je čelu bio do 1. listopada 1992., kad preuzima dužnost zapovjednika Zbornog područja Karlovac. Pomoćnik načelnika Glavnog stožera Hrvatske vojske za domobranstvo postaje 1995. godine.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman imenovao ga je u studenom 1996. načelnikom Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske. Tu dužnost obnaša do 1998., kad je imenovan ministrom obrane Republike Hrvatske. Dužnost ministra obrane obnašao je do 27. siječnja 2000. godine.

Za aktivno sudjelovanje u Domovinskom ratu i doprinos u stvaranju Hrvatske vojske odlikovan je: Veleredom kralja Petra Krešimira IV. s lentom i Danicom, Redom kneza Domagoja s ogrlicom, Redom Nikole Šubića Zrinskog, Redom bana Jelačića, Redom Ante Starčevića, Redom hrvatskog trolista, Redom hrvatskog pletera, Spomenicom Domovinskog rata, Spomenicom domovinske zahvalnosti za 5 godina, medaljama "Bljesak", "Oluja", "Ljeto '95" i Medaljom za iznimne pothvate. Umirovljeni general zbornog Pavao Miljavac preminuo je 6. prosinca 2022. u Zagrebu.

VOJNA IZOBRAZBA I OBUKA

HRV WG tim, koji djeluje u okviru HVU-a "Dr. Franjo Tuđman", organizirao je krajem svibnja edukativnu stratešku ratnu igru Terra Incognita 25, na kojoj su sudjelovali polaznici Ratne škole "Ban Josip Jelačić". Bila je to prilika da se поближе upoznemo s djelovanjem hrvatskih časnika, stručnjaka za *wargaming*, koji je danas u NATO-u prepoznat kao optimalna analitička metoda

PRIPREMIO

Domagoj Vlahović

FOTO

Tomislav Brandt
HRV WG tim

HRVATSKI TIM

ZA PROFESIONALNE RATNE IGRE

Profesionalne ratne igre koriste se u vojnoj znanosti i struci od početka XIX. stoljeća, kad su pod nazivom *Kriegsspiel* uvedene u prusku vojsku. Od tog vremena u vodećim vojskama svijeta koriste se konstantno, s razdobljima manjeg ili većeg intenziteta. Pojavom komercijalnih inačica dostupnih na tržištu, doživjele su i široku javnu uporabu. U engleskom jeziku razlika je jasna: komercijalne ratne igre označavaju se kao *war games*, a njihova provedba kao *war gaming*; profesionalne ratne igre su *wargames*, a djelatnost *wargaming* (WG). Zadnjih godina primjećuje se prava renesansa uporabe profesionalnih ratnih igara. U vojnim stručnim krugovima danas su možda i aktualnije no ikad dosad, prije svega zbog

koristi koje donose modernim oružanim snagama. U vojnoj strateškoj i taktičkoj izobrazbi i obuci općeniti su očekivani ishodi igara brojni. Među njima je, primjerice, razumijevanje odnosa između faktora operativnog vremena, udaljenosti i tempa donošenja odluka u suvremenoj borbi. Tu je i zapovijedanje integriranim združenim snagama u dinamičnoj pomorskoj odnosno kopnenoj kampanji. Takva kampanja može obuhvaćati cijeli spektar sukoba, razumijevanje mogućnosti prijetnje te rizike povezane s djelovanjem protivnika u uvjetima Anti-Access/Area Denial (A2/AD) u međusobno spornim prostorima. Među prednostima je i razumijevanje korištenja ograničenih resursa u borbi te integracija koncepta u planove

obrane, razumijevanje analize rizika pri donošenju odluka, razumijevanje prirode ratovanja u svim domenama XXI. stoljeća te kombiniranje bitaka u kampanje za postizanje strateških ciljeva.

GDJE JE HRVATSKA VOJSKA?

Sve navedeno prepoznao je i NATO. Suočen s radikalnom promjenom strateškog konteksta, Sjevernoatlantski savez sugerirao je metodu profesionalnih ratnih igara kao optimalnu analitičku metodu za razvoj novih strateških dokumenata, doktrinarinih načela i strukture snaga u najširem smislu. Dva od tri strateška cilja NATO-ova Savezničkog zapovjedništva za transformaciju (ACT) predviđaju profesionalne ratne igre kao metodu

za dostizanje tih ciljeva. No, *wargaming* je u okviru NATO-a još uvijek deficitarna sposobnost. To treba promijeniti, jer njezina vrijednost posebno dolazi do izražaja u okolnostima promjene globalne strateške pozicije Saveza nakon ruske agresije na Ukrajinu. NATO stoga snažno podupire uvođenje *wargaminga* u širok spektar svoje prilagodbe tim okolnostima. Prije svega u pripremi i analizi operacija i kampanja, izgradnji modela strukture snaga te analizi i prilagodbi strateških dokumenata Saveza i zemalja članica. I nakon ovakvog uvoda, vrijedi postaviti logično pitanje: "Gdje je tu Hrvatska vojska?" Odgovor je: "Iznenadujuće visoko." Dobili smo ga od 26. do 29. svibnja na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman".

Brigadir Paljević ističe da je provedba edukativne strateške igre Terra Incognita 25 svojevrsna prekretnica za hrvatski obrambeni sustav te da se uvelike mijenja pristup sustava mogućnostima i prednostima koje korištenje profesionalnih ratnih igara donosi na svim trima razinama: edukativnoj, operativnoj i analitičkoj

Tih dana održana je edukativna strateška ratna igra Terra Incognita 25, u kojoj su sudjelovali polaznici 27. naraštaja Ratne škole "Ban Josip Jelačić". Organizator je bio Hrvatski tim za profesionalne ratne igre (HRV WG tim), koji djeluje u okviru HVU-a. Dosad je djelovanje Tima bilo manje poznato, pa čak i na razini MORH-a i OSRH. No Tim postoji i intenzivno djeluje već nekoliko godina, a danas već visoko kotira i unutar nadležnih struktura NATO-a.

Naš sugovornik brigadir Marijan Paljević iz Centra za obrambene i strateške studije "Janko Bobetko" osnivač je HR WG tima. U okviru Centra formirana je 2020. godine radna skupina sa zadaćom uspostave i uvođenja sposobnosti pripreme, dizajniranja i provedbe profesionalnih ratnih igara. Međutim, koliko je sustav uopće bio upoznat s njima?

POČELI SU – OD POČETKA

"Znali smo da je dio viših časnika i generala tijekom školovanja, posebno na prestižnim inozemnim vojnim školama, imao priliku vidjeti profesionalne edukativne ratne igre i sudjelovati u njima u ulozi igrača. Dakle, pojam ratne igre bio je po-

VOJNA IZOBRAZBA I OBUKA

KAKO HRV WG TIM DIZAJNIRA IGROU?

“Prema zahtjevu pokrovitelja, odnosno naručitelja ratne igre, HRV WG tim dizajnira igre od taktičke, operativne do strateške razine i to za sve korisnike – od kadeta do Ratne škole i Glavnog stožera OSRH. Tim dizajnira igre samostalno, a vrijeme pripreme i dizajna ovisi o složenosti zahtjeva naručitelja ili pokrovitelja. Kao vrijeme potrebno za pripremu i dizajn igre općenito se uzima šest mjeseci. Tim većinu elemenata za pripremu igre kreira te proizvede ili nabavi samostalno, dok je za tisak karata, formula i slično nezamjenjiva pomoć koju dobiva od kolega iz Odjela za knjižničnu i izdavačku djelatnost HVU-a “Dr. Franjo Tuđman”. Tim tijekom razvoja igre itekako uzima u obzir aktualnu situaciju u OSRH i u svijetu i prema njoj osvježava scenarij. Brigadir Paljević navodi da su ratne igre po definiciji kompromisna vještina između realnosti, pouzdanosti i igrivosti (*reality, reliability, playability*). “To im daje životnost i fleksibilnost – zato i postoje tako dugo uspijevajući se stalno s vremenom modernizirati. Obično se na postojeće sistemske igre – svejedno koje razine ratovanja – nadograđuju specifičnosti koje traži naručitelj ili pokrovitelj. Dobivaju se tako igre prilagođene pojedinom zahtjevu”, opisuje časnik.

Općenito se smatra da je za pripremu i dizajn igre potrebno šest mjeseci

znat u sustavu. No, ubrzo se pokazalo kako je u sustavu nemoguće pronaći sistematizirane profesionalne ratne igre s definiranim pravilima. Jednako tako, nismo uspjeli pronaći niti jednog certificiranog časnika za pripremu, dizajniranje i provedbu profesionalnih ratnih igara. Stoga smo zaključili kako moramo početi – od početka. Sretna je okolnost bila što se, ujetno rečeno,

nove profesionalne ratne igre (nove stoga što se uvelike razlikuju od tradicionalnih ratnih igara iz prijašnjih razdoblja) upravo tad počinju znatnije razvijati i primjenjivati u najnaprednijim zapadnim oružanim snagama”, sjeća se brigadir Paljević. Dobar uvid u problematiku stekao je kao uspješan polaznik Ratne škole Bundeswehra, dakle, vojske iz zemlje koja je izmislila *wargaming* – Njemačke. Tu je školu završio i tadašnji hrvatski predstavnik u nadležnom panelu NATO-ove Organizacije za znanost i tehnologiju (NATO STO) brigadir Zdravko Barbarić. Upravo je NATO STO inzistirao na učinkovitoj implementaciji *wargaminga* u Savez. “Budući da smo bili senzibilizirani za problematiku profesionalnih ratnih igara, brzo smo se usuglasili glede inicijative za njihovo uvođenje u OSRH. Brigadir Barbarić pronašao je u organizaciji NATO STO pokrovitelja koji je podupirao, tu, po njihovu mišljenju, kritičnu sposobnost NATO-a i oružanih snaga zemalja članica. NATO STO ponudio je Hrvatskoj potporu u usvajanju sposobnosti, a Hrvatska je s njim 2021. godine potpisala prvi ugovor za osposobljavanje Tima za profesionalne ratne igre. Kako smo bili među prvima koji su zatražili takvu potporu, STO nam je dodijelio SAD kao mentorsku naciju u stjecanju sposobnosti ratnih igara”, nastavlja brigadir.

UČENJE OD NAJBOLJIH

Sve je dalje išlo dobro. Odlukom mentorske nacije, za konkretnog mentora hrvatskom timu dodijeljen je centar za analize Američke kopnene vojske (U.S. Center for Army Analysis – CAA) na čelu s dr. Stevenom Stoddardom. “Na našu sreću, osoba zadužena za HRV WG tim postao je dr. Karsten Engelmann, za kojeg smo s vremenom shvatili da u američkoj zajednici profesionalnih ratnih igara uživa istaknut status. Zahvaljujući njegovu posredovanju imali smo priliku učiti ne samo od brojnih specijaliziranih stručnjaka iz CAA-e već i od stručnjaka iz drugih uglednih američkih institucija”, opisuje hrvatski časnik.

Nakon uspješnog prvog ugovora, koji je završio u svibnju 2022. provedbom ratne igre operativne razine za predstavnike grana i uprava GS OSRH, NATO je Timu omogućio i drugi, prošireni ugovor do kraja svibnja 2025. godine. CAA u tom mjesecu provodi i završno certificiranje Tima. Pripadnici Hrvatske vojske dosegli su punu operativnu sposobnost u pripremi, dizajnu i provedbi profesionalnih ratnih igara operativne i strateške razine. Sve dosadašnje troškove usvajanja sposobnosti WG-a snosili su NATO STO i SAD kao mentorska nacija. Timu je u međuvremenu 2020. godine pristupio pukovnik Leonardo Lorusso i satnik Dalibor Gernhardt. Paralelno s operativnim angažmanom u području razvoja ratnih igara, oba završavaju doktorske studije. Teme disertacija obrađuju problematiku ratnih igara u okviru aeronautike, odnosno kibernetike.

HRV WG tim od početka je usmjerio svoj razvoj prema punom spektru primjene metode profesionalnih ratnih igara: edukativnom (*educational*), operativnom (*experiential*) i analitičkom (*analytical*).

Tim je na taktičkoj razini dizajnirao više ratnih igara prilagođenih potrebama OSRH. Na operativnoj razini uglavnom primjenjuje generički model (Operational Wargame System – OWS), koji je razvilo specijalizirano središte Marinskog

Ilustracija: Andreja Sečen

Strateška ratna igra Strategic Wargame

TERRA INCOGNITA 25

Zagreb, HVU, 26. - 29. svibnja 2025.

Ratna škola
"Ban Josip Jelačić"
27. naraštaj

HRV Tim za ratne igre

War College
"Ban Josip Jelačić"
27th Generation

HRV Wargaming Team

Plakat za ratnu igru Terra Incognita 25 autorice Andreje Sečen

korpusa SAD-a (USMC) te ga Timu ustupilo na korištenje. Pukovnik Lorusso izvršio je prilagodbe dizajna i mehanike igre za potrebe OSRH, a satnik Gernhardt prilagodio je kartografsku podlogu. Oba inovativna rješenja dobila su najvišu ocjenu tvorca igre iz USMC-a. Radi se inače o seriji ratnih igara koja pokriva suvremene i moguće buduće sukobe od 2025. do 2030. Dizajn je usredotočen na planove i odluke na visokoj taktičkoj i operativnoj razini rata u svim domenama ratovanja. Mehanika ratne igre OWS široko je rasprostranjena u profesionalnim krugovima i koristi se u gotovo svim važnijim vojnootbrambenim institucijama.

AFIRMACIJA NA RAZINI NATO-a

Na strateškoj razini HRV WG tim dizajnirao je vlastitu generičku ratnu igru pod nazivom Regional Strategic Wargame

KOJE SU GLAVNE RAZLIKE IZMEĐU VJEŽBI U SIMULACIJSKOM SREDIŠTU ZOD-a HKOV-a I WARGAMINGA?

"Simulacije su nezaobilazan dio tzv. svetog trojstva vojne znanosti: znanstvene podloge, neposrednog iskustva i konceptualnog uvida, pri čemu simulacije vezemo uz prvi dio, a ratne igre uz konceptualni uvid. Simulacije i profesionalne ratne igre dopunjavaju se i ni na koji način jedne drugima ne konkuriraju. Priprema i provedba simulacijskih vježbi zahtijeva veći angažman ljudstva i tehnike, dok konceptualni pristup ratnim igrama težište stavlja na fleksibilnost te na neposredan uvid u kvalitetu ljudske odluke i njezine posljedice. Moguća kombinacija dviju metoda uvijek je dobrodošla", opisuje brigadir Paljević.

Simulacije i profesionalne ratne igre dopunjavaju se i nisu jedne drugima konkurencija

System (RSWG). Spomenuta strateška ratna igra Terra Incognita 25 jedna je od njezinih inačica – prilagođenih edukativnoj svrsi ratnih igara. Prilikom provedbe igre HRV WG tim dobio je iznimno kvalitetnu i zahtjevnu potporu Katedre strategije Dekanata HVU-a. "Provedba igre svojevrsna je prekretnica za hrvatski obrambeni sustav. Uvelike se mijenja pristup sustava mogućnostima i prednostima koje korištenje profesionalnih ratnih igara donosi na svim trima razinama: edukativnoj, operativnoj i analitičkoj", uvjeren je brigadir Paljević.

VOJNA IZOBRAZBA I OBUKA

Članovi tima: satnik Dalibor Gernhardt (lijevo), pukovnik Leonardo Lorusso (u sredini) i osnivač brigadir Marijan Paljević (desno)

HRV WG tim kontinuirano surađuje s ustrojstvenim cjelinama OSRH. Trenutačno je angažiran na projektima Glavnog stožera OSRH, na projektu modernizacije HRZ-a te na edukaciji hrvatskih polaznika vojnih sveučilišnih programa i slijedno rastućih izobrazbi OSRH. No, radi i na međunarodnoj afirmaciji. Odmah po završetku igre Terra Incognita 25 započinje mentoriranje Tima češkog OS-a i pripremu ratne igre operativne razine koju će provesti ove jeseni u Češkoj. Naime, nakon stjecanja pune operativne sposobnosti, Tim je spreman provesti osposobljavanja novih timova za profesionalne ratne igre na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Način na koji je to HRV WG tim postigao očito je impresionirao NATO STO, koji je pripadnicima Hrvatske vojske dodijelio ulogu mentora pripadnicima češkog OS-a vezano uz stjecanje sposobnosti pripreme, dizajna i provedbe profesionalnih ratnih igara operativne i strateške razine. Tim je u prosincu 2024. na Sveučilištu obrane Češke Republike u Brnu s češkim i slovačkim polaznicima te djelatnicima Sveučilišta proveo stratešku ratnu igru, za što je dobio odlične ocjene studenata, profesora i čelnika češkog OS-a. Češka strana potom je vojnodiplomatskim putem uputila zahtjev za dugoročnu suradnju s HRV WG timom.

HRV WG tim višekratno je uključen i u znanstveno-stručne projekte pod pokroviteljstvom organizacije NATO STO – od razmatranja konceptualnih mogućnosti doktrinarnih izazova višedomenskih operacija, do sudjelovanja u projektu tzv. Summer School za mlade znanstvenike iz članica NATO-a i partnerskih zemalja koji će karijere posvetiti radu u području obrambenih industrija. Tim je 2024. gostovao na Sveučilištu Bundeswehra u Münchenu, a ove će godine sudjelovati na Ljetnoj školi Sveučilišta u Ankari.

Pripadnici HRV WG tima organiziraju ratne igre i u inozemstvu, primjerice na Ljetnoj školi NATO STO-a u Münchenu (sasvim gore) i na Sveučilištu obrane u Brnu (gore)

MEĐUNARODNA SURADNJA

Hrvatski tim za profesionalne ratne igre (HRV WG tim) dosad je ostvario aktivnu suradnju s eminentnim američkim ustanovama čiji su analitički odjeli za WG u samom svjetskom vrhu:

- centar za analize Američke kopnene vojske (CAA), Fort Belvoir
- Ratna škola Američke kopnene vojske – Centar za strateško vođenje (U.S. Army War College – Center For Strategic Leadership), Carlisle
- Marinski korpus SAD-a – Središte za inovacijsko i buduće ratovanje "Brute Krulak", Quantico
- Američka mornarička poslijediplomska škola, Monterey.

Dodatnu profesionalnu i znanstvenu suradnju HRV WG tim uspostavio je s kolegama iz:

- NATO-a (NATO ACT – Grana za eksperimentiranje i wargaming)
- Švedske (Švedska agencija za obrambena istraživanja – FOI)
- Danske (Akademija Danske kraljevske ratne mornarice)
- Češke (Sveučilište obrane)
- Australije (Australски wargaming tim, GS OS-a)
- Njemačke (Sveučilište Bundeswehra)
- Italije (Nacionalno istraživačko vijeće – IBB)
- Turske (Sveučilište Atılım).

REPUBLIKA HRVATSKA MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju čl. 27. st. 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24. – u daljnjem tekstu Zakon), čl. 4. st. 2. Pravilnika o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnika (Narodne novine, br. 158/13 i 24/25.) i Plana prijma osoblja za 2025. godinu u Hrvatsku vojsku, s Planom promjena kategorija vojnog osoblja KLASA: 022-03/25-42/02, URBROJ: 50301-29/23-25-2, od 13. ožujka 2025., Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ

za prijam kandidata za časnike i doktora medicine / specijalista grana medicine

Izrazi koji se koriste u tekstu javnog natječaja, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Ministarstvo obrane prima 46 kandidata za časnike, i to:

1. 12 doktora medicine ili specijalista grana medicine
2. 2 doktora veterinarske medicine (mjesto rada Knin i Zagreb, pod jednakim uvjetima prednost imaju kandidati s "B" vozačkom kategorijom)
3. 1 prvostupnika sestrinstva (mjesto rada Zagreb)
4. 5 magistara prava
5. 3 magistra psihologije
6. 4 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem ekonomije, smjer računovodstvo (mjesto rada Zemunik Donji, Karlovac, Slunj i Velika Buna)
7. 6 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem građevinarstva
8. 8 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem tehničkog usmjerenja (mjesto rada Đakovo i Našice)
9. 1 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem kemije (mjesto rada Slunj)
10. 4 kandidata sa završenim stručnim ili sveučilišnim studijem znanstvenih polja iz područja tehničkih znanosti.

Kandidati moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske, koji su propisani člankom 34. Zakona, te ne mogu biti primljene osobe za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona.

Dobna ograničenja:

Kandidati mogu imati najviše navršених 30 godina života do kraja 2025. godine.

Za kandidate pod rednim brojem 1 doktore medicine ili specijaliste grana medicine nema dobnoг ograničenja.

Svi kandidati uz vlastoručno potpisanu prijavu moraju priložiti:

- životopis
- dokaz o odgovarajućem stupnju obrazovanja (ovjerena preslika diplome)
- potvrdu odnosno ispis iz elektroničkog zapisa podataka iz područja radnih odnosa, koji vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
- dokaz o državljanstvu RH (preslika domovnice ili osobne iskaznice)
- rodni list

– dokaz da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak (ne stariji od 6 mjeseci).

Prije upućivanja na osposobljavanje kandidati prolaze posebni odabirni postupak.

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisani su Zakonom, Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24.) i Pravilnikom o kriterijima i postupku odabira osoba koje se upućuju na osposobljavanje za časnika (Narodne novine, br. 158/13 i 24/25.).
Ministarstvo obrane isključivat će u odabirnom postupku kandidate koji nisu ispunili neke od uvjeta.

Kandidati koji nisu završili program dragovoljnog vojnog osposobljavanja bit će upućeni na dragovoljno vojno osposobljavanje po skraćenom programu u **kolovožu 2025.**

Odabrani kandidati za časnike bit će upućeni na Temeljnu časničku izobrazbu u **rujnu 2025.**

Kandidati će nakon završetka Temeljne časničke izobrazbe biti primljeni u djelatnu vojnu službu, bit će im dodijeljen časnički čin poručnika te će biti raspoređeni na časničku dužnost u Oružane snage RH.

Kandidatima za časnike koji su doktori medicine dodjeljuje se časnički čin natporučnika, a kandidatima za časnike koji su doktori medicine specijalisti grane medicine dodjeljuje se čin bojnika.

Mjesto osposobljavanja i mjesto službe za zanimanja pod rednim brojem 1, 4, 5, 7 i 10 je teritorij Republike Hrvatske.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Središnja za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb. Dodatne informacije kandidati mogu dobiti na tel. 01 / 3784-813 i 3784-812.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je sljedeći:

- za kandidate (doktor medicine ili specijalist grane medicine, doktor veterinarske medicine i prvostupnik sestrinstva) do **18. srpnja 2025.**
- za ostale kandidate **30 dana** od objave u Narodnim novinama.

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

Fokus prvog terenskog testiranja vozila MV-8 Komodo bio je na sljedećim sposobnostima: maksimalnoj brzini, kočenju, svladavanju nagiba, osnovama pokretljivosti...

KOMODO

PUNA AFIRMACIJA BESPOSADNIH KOPNENIH VOZILA?

Borbene besposadne letjelice (dronovi) već su dvadesetak godina nezaobilazan faktor u modernom zračnom ratovanju. Braneći se od ruske agresije, Ukrajina je pokazala i da besposadna borbena plovila mogu nanijeti teške udarce i najvećim protivničkim brodovima. Je li došao red i na vojna besposadna kopnena vozila (Unmanned Ground Vehicle – UGV)? Zašto njihov razvoj i uporaba kasne u odnosu na sustave iz drugih dviju osnovnih operativnih domena? Razloga je više, a najočitiji jest činjenica da je kopno zapravo i najkom-

TEKST

Domagoj Vlahović

FOTO

Tomislav Brandt

pleksnije okruže za operacije daljinski upravljanih vojnih sustava. Za razliku od zračnih i morskih prostranstava, koja dopuštaju nesmetana i pravocrtna kretanja, na zemlji je mnoštvo reljefnih značajki i najrazličitijih zapreka. Različite konfiguracije tla i vremenski uvjeti otežavaju kretanje kopnenim vozilima više no što ga zrak

Hrvatski vojnik nazočio je testiranju novog sustava tvrtke DOK-ING na poligonu Hrvatske vojske u Gašincima. Hoće li tvrtka još jednom probiti granice i od njega učiniti prvi veliki borbeni operativni UGV u punom smislu riječi?

i more otežavaju njihovim pandanima. I zato, iako već godinama pokušavaju (prvi je počeo SSSR još 1930-ih razvijajući Teletank), i najjače svjetske vojne industrije te oružane snage nikako da razviju veći besposadni sustav koji će zahvaljujući svojim značajkama i sposobnostima u punom smislu riječi biti primjenjiv u kompleksnijim kopnenim operacijama, pa i u bitkama. No, i tomu mora doći kraj. Vrlo je vjerojatno da novu eru neće započeti velike svjetske vojnoindustrijske tvrtke poput General Dynamicsa, Textrona ili Rheinmetalla.

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE BAZNOG VOZILA MV-8 KOMODO

Duljina (mm)	5530
Visina (mm)	1700
Širina (mm)	2574
Klirens (mm)	430
Bruto masa (t)	15 (+ 8,5 t korisnog tereta)
Tlak na površinu (kg/cm ²)	1,41
Maksimalna brzina (km/h)	55
Upravljanje vozilom	daljinsko
Maksimalna udaljenost operatera (m)	2000+ (vidno polje)
Razina zaštite	čelik ultravisoke čvrstoće S690QL
Kapacitet spremnika goriva (L)	220
Pogon	dizelsko-električni; ukupne snage 800+ kW (1070+ KS)
Maksimalna snaga (kW / rpm)	186 / 2200
Maksimalno svladavanje uspona (°)	35
Maksimalni bočni nagib (°)	20

Barem ne bez pomoći onih manjih, no itekako specijaliziranih. Jedna od njih svakako je hrvatska tvrtka DOK-ING, desetljećima svjetski poznata po svojim UGV-ima, tj. strojevima za razminiranje te rudarskim strojevima. U tim segmentima

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

iznimno je jaka i danas, možda i jača nego ikad dosad. Možda je dovoljno reći da je vodeći dobavljač strojeva za razminiranje za Ukrajinu. Ondje trenutačno djeluje sedamdeset DOK-ING-ovih sustava, a do kraja godine možda ih bude i stotinu. Potražnja je sve veća, ne samo zbog onoga što se događa u Ukrajini nego i zbog Bliskog istoka. Mir koji cijeli svijet očekuje tu će potražnju i povećati, jer tek kad je mir razminiranje se može obavljati nesmetano i učinkovito.

U PRATNJI TENKA?

Besposadno kopneno vozilo na gusjenicama Komodo za DOK-ING nije početak, nego logičan nastavak razvoja tvrtke. Hrvatski vojnik s tim se sustavom u prvom baznom obliku upoznao prije točno četiri godine, u svibnju 2021. Tad nam je predstavljen kao buduće daljinski upravljivo vozilo namijenjeno za djelovanje u ekstremnim CBRN (kemijsko-biološko-radiološko-nuklearnim) uvjetima, no uz opasku da će biti izvrsna baza za različite druge nadogradnje. U ožujku 2024. na Slunju, tijekom demonstracije međunarodnog vojno-civilnog projekta CBRN SaaS sufinanciranog sredstvima EU-a, prvi smo put vidjeli odgovarajuću inačicu MVC-8 Komodo u akciji. Tom prilikom sustav je izvršio

Sve informacije koje UGV javlja te informacije s konzole u stvarnom se vremenu upućuju u zapovjedni centar opremljen matičnim računalom. Iz centra se može i upravljati vozilom

Maksimalna brzina testiranog prototipa iznosi 55 km/h, ali u budućnosti će doći barem do 70 km/h

svoje CBRN zadatke, no nije bio izložen većim provjerama brzine, pokretljivosti, prilagodljivosti terenu i svladavanju zapreka. I onda je u listopadu te godine stigla vijest da DOK-ING osniva konzorcij s njemačkim vojnoindustrijskim divom Rheinmetallom. Tad je naglašeno da suradnja predviđa zajednički razvoj platforme Komodo. Rheinmetall će mu pridonijeti različitim modulima sposobnosti / kompletima za nadogradnju (npr. za izravnu i neizravnu paljbu, polaganje mina, izvidničke senzore, logistiku itd.). Najavljen je čak i projekt razvoja besposadnog naoružanog vozila za borbenu

potporu koje bi se, primjerice, moglo koristiti u kombinaciji s Rheinmetallovim tenkom KF51 Panther. Ta vijest dokazala je da je DOK-ING već uvelike napredovao s razvojem Komoda, taj put s oznakom MV-8, kao modularne platforme. I da je tvrtka uvjerena u to da bazno vozilo za to ima potrebne temelje: kvalitetan sustav daljinskog upravljanja, hibridni pogon, operativni doseg, brzinu, pokretljivost, sposobnosti svladavanja teških terena i zapreka, te ono što će ga najviše izdvojiti od konkurencije: odgovarajuću nosivost korisnog tereta, dakle – nadogradnje.

U travnju 2025. bazni prototip MV-8 predstavljen je na vojnom sajmu ASDA u Zagrebu. Uz informacije o nekim taktičko-tehničkim sposobnostima vozila te mogućim konfiguracijama, na štandu tvrtke DOK-ING tad je Hrvatskom vojniku najavljeno skoro terensko testiranje vozila u suradnji s MORH-om i OSRH i uz njihovu potporu, koje će biti provedeno na jednom od hrvatskih vojnih poligona. Kad nam je upućen konkretan poziv za dolazak, nismo oklijevali niti sekunde i 26. svibnja uputili smo se na Gašince. Ondje nas je dočekala ekipa iz tvrtke predvođena članom Uprave Davorom Petekom, nekadašnjim prvim dočasnikom OSRH, a potom i prvim dočasnikom NATO-ova Savezničkog zapovjedništva za operacije (ACO). Jednotjedna terenska testiranja već

Operater je tjerao Komodo u blato, lokve, raslinje i na različite hupse: da ide sve brže, naglo mijenja smjer, penje se i spušta, vrti se ukруг...

su se bila intenzivirala – počela su 21. svibnja. Prije toga provedena su intenzivna *bench* testiranja u krugu tvrtke: i komponenti, i kompletnih sustava.

NA OZBILJNOM ISPITU

Testiranje na Gašincima jedan je od ključnih trenutaka u razvoju Komoda. DOK-ING je stoga iz Zagreba u Slavoniju uputio prilično jak tim svojih inženjera, tehničara, operatera i drugih djelatnika. Osim MV-8, na poligonu je bio i kamion sa zapovjednim centrom. "Ovo je prvo pravo terensko testiranje. Potpora MORH-a i OSRH vrlo je važna. Ne bismo inače imali pristup vojnim poligonima, koji su idealan prostor za naše ciljeve: zaštićeni su, kontrolirani prostori, namijenjeni uz ostalo za testiranja oklopnih vozila. Gašinci su prilagođeni najviše za tenkovske, oklopne postrojbe", kratko

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

nam naglašava Petek dok slijedimo Komodo koji se polagano kreće po makadamu. Za početak, primjećujemo tihi rad hibridnog dizelsko-električnog pogona ukupne snage veće od 800 kW (1070 KS), te velike osnovne gabarite vozila: duljinu 5530, visinu 1700 te širinu 2574 mm. Sugovornici naglašavaju da je velik dio bazne površine raspoloživ za nadogradnju. Svaka gusjenica ima po pet pogonskih kotača. Na prednjem dijelu ističe se turela sa senzorima. U blizini je i operater s konzolom za daljinsko upravljanje, koji nam govori da se sve informacije koje UGV *javi* te informacije s konzole u stvarnom vremenu upućuju u zapovjedni centar, koji je opremljen matičnim računalom.

Uskoro je došlo vrijeme za akciju: operater je *potjerao* Komodo s makadama, i to u blato, lokve, raslinje i na različite *hupsere*. Prsti su mu počeli sve brže raditi po konzoli, što je značilo i da je vozilo sve brže, da naglo mijenja smjer, da se penje i spušta, vrti ukруг... Testirani prototip postiže maksimalnu brzinu od 55 km/h, ali ona će u budućnosti doći barem do 70 km/h. U svakom slučaju, MV-8 bio je na ozbiljnom ispitu. "Ovaj put fokus nam je na sljedećim sposobnostima: maksimalnoj brzini, kočenju, svladavanju nagiba, osnovama pokretljivosti... Međutim, to nije sve.

DOK-ING je iz Zagreba u Slavoniju uz Komodo uputio tim svojih inženjera, tehničara, operatera i drugih djelatnika, baš kao i kamion Volvo sa zapovjednim centrom

Informacije koje dobivamo preko ugrađenih elektroničkih sustava i senzora jednako su nam bitne kao ono što vidimo ili čujemo. Sustavi u samom stroju daju nam informacije o statusu i ponašanju baterije, ponašanju motora, elektronike, frekvencijama radiouređaja,... Svega što se ne vidi kad stojite kraj stroja. Informacije i podaci koje prikupljamo elektronički i računalno odmah idu u tvrtku, kao kad prikopčate auto na dijagnostiku", nabraja nam Davor Petek.

SEDAAM INAČICA U RAZVOJU

DOK-ING-ovi će stručnjaci iz prikupljenih podataka vidjeti kakve su izmjene potrebne da bi se zadovoljili standardi koje je tvrtka sebi zacrtala za buduću proizvodnju. Upitali smo ih

Ilustracija: DOK-ING

za prve dojmove s Gašinaca. “Premašili smo vlastita očekivanja. Morate shvatiti, kad radite prva testiranja s prototipom zapravo očekujete najgore, kvarove, otkazivanja... A mi nismo imali niti jedan kvar, niti jedna kritična komponenta nije otkazala, pokazala oscilacije ili nedostatke. Više smo nego zadovoljni. Naravno, određene izmjene radit će se nakon što se napravi analiza kompletnog testiranja i sustava. Ali, ponavljam, zasad sve ide puno bolje od očekivanja”, brzo nam prenosi Petek.

Pokažu li analize s Gašinaca da je Komodo spreman za novu fazu, prototip čije smo performanse promatrali uskoro će dobiti *nasljednike*, tj. nove, opremljene inačice. Trenutačno je u razvoju sedam inačica. Neke su od njih u početnim

DOK-ING-ova ilustracija nekih od mogućih nadogradnji za Komodo. Zajedno s partnerima tvrtka želi proizvoditi UGV-ove za borbenu potporu, klasičnu vojnu inženjeriju (pokretljivost, protupokretljivost, premošćivanje, prelazak zapreka), a onda i naoružane borbene sustave

fazama, ali neke će vrlo brzo ući u fazu testiranja. “Do kraja 2026. želimo imati pet ili šest gotovih inačica sustava Komodo s različitim nadogradnjama, za različite sposobnosti”, naglašava naš sugovornik. To znači da DOK-ING, dosad fokusiran na sustave za razminiranje, definitivno ulazi u *čisti* vojni segment. Zajedno s partnerima proizvodit će besposadne kopnene sustave za borbenu potporu, *klasičnu* vojnu inženjeriju (pokretljivost, protupokretljivost, premošćivanje, prelazak

HRVATSKA OBRAMBENA INDUSTRIJA

zapreka), a onda i naoružane borbeno-sustave. Kako je Komodo veliki UGV čija je osnovna masa 15 tona, a proklamirano može nositi korisni teret (nadogradnju) mase 8,5 tona bez utjecaja na pokretljivost, na njegove se borbeno-inačice neće ugrađivati manje oružne stanice ograničene na strojnice kalibra 7,62 ili 12,7 mm. Ako ih bude, takva oružja služiti će samo za samoobranu. "Na borbeno vozilo instalirat ćemo daljinski upravljive stanice (RCWS) s oružjima kalibra od 25 mm nadalje, sve s naprednim senzorskim sustavima koji dolaze s takvim stanicama. Dakle, govorimo o većim stanicama/kupolama, od kojih je većina višenamjenska. Uz glavni top imaju ili protuoklopni sustav, ili sredstvo za zaštitu od dronova, sprengnutu strojnicu, nekinetički sustav za ometanje dronova...", nastavlja Petek. Naglašava da je DOK-ING fokusiran isključivo na Komodo kao baznu platformu. Neće se baviti razvojem nadogradnji, ali integrirat će kompletnu

Sve ono što je DOK-ING dosad radio i razvijao prelilo se u Komodo, no on je po svim značajkama nešto potpuno drukčije od svega što je tvrtka dosad proizvodila

stanicu/kupolu bez obzira na to što ona ima na sebi. I tu tvrtka nije ograničena na Rheinmetallove proizvode, nego je u cilju ispunjenja zahtjeva potencijalnih kupaca otvorena za suradnju s drugim državnim i industrijskim partnerima.

AUTONOMNO DJELOVANJE I UMREŽENOST

Ključ je tih širokih mogućnosti u tome što Komodo, kako kažu u DOK-ING-u, ima najveću nosivost među kopnenim besposadnim vozilima svoje klase. "Niti jedna nadogradnja koju zasad planiramo ne prelazi više od 60 posto maksimalne nosivosti korisnog tereta, ali niti nadogradnje veće mase neće biti problem za mobilnost. Isto tako, svaka nadogradnja, osim možda osnovnih inženjerskih, imat će svoj sustav upravljanja, prije svega ako govorimo o borbenim stanicama. I dalje ćete imati vozača i ciljača, no oni neće sjediti u Komodu, nego kilometrima daleko na sigurnom", nastavlja Petek.

Uskoro se očekuju prva testiranja s nadogradnjama. Ona bi mogla pokazati da postoji i potencijal za više korisnog tereta: "Sad se vodimo čvrstoćom konstrukcije i proklamiranom nosivošću stroja. Poslije, naravno, možemo utvrditi nove mogućnosti raspodjele same mase. Sve to ovisi o suspenziji, gusjenicama, pogonskim kotačima i drugome što se nalazi u samom podvozju stroja. Uz određene promjene, možemo povećati nosivost." Vrlo je važno, posebno za spomenute prednosti zračnih i pomorskih besposadnih sustava u odnosu

na kopnene, to da se u razvoju vozila primjenjuju i tehnologije koje uključuju autonomno djelovanje te digitalnu mrežnu povezivost s drugim vojnim oružjem i komunikacijskim sustavima. To će biti ključni alati za uspješno djelovanje Komoda čak i na samim bojišnicama. Jedna dobra najava vezano uz taj razvoj jest suradnja DOK-ING-a s osječkom tvrtkom Orqa – zahvaljujući njoj radi se na povezivosti DOK-ING-ovih kopnenih sustava s Orqinim zračnim, ponajviše FPV dronovima.

NA VJEŽBI OSRH?

Želja DOK-ING-a jest da u razvoju Komoda i dalje može računati na potporu MORH-a i OSRH. Ona se već pokazala izvrsnom u razvoju CBRN inačice MVC-8, a nastavljena je testiranjem novog baznog prototipa na Gašincima. Davor Petek ističe da za daljnju suradnju ima puno mogućnosti. “Domaća je referencija uvijek najbolja. Imali smo puno sastanaka s predstavnicima MORH-a i OSRH, interes za Komodo postoji. Kako se naše inačice budu razvijale, tako će se intenzivirati i razgovori s OSRH. Ostajemo otvoreni za suradnju ne samo u nabavi nego i u zajedničkom razvoju tih sustava. OSRH će kroz strateške i doktrinarne dokumente definirati ključne sposobnosti koje želi vidjeti na besposadnom kopnenom sustavu, a mi smo otvoreni za sve opcije. Mogu računati i na povoljniju cijenu, posebno u kontekstu programa Europske unije kao što je ReArm, ili NATO-ovih programa, a još i više budu li MORH i OSRH sudjelovali u razvoju. Primjerice, ako

naša vojska želi vidjeti neku oružnu stanicu na Komodu, pa je onda zajednički testiramo, to mijenja cijelu priču o nabavi i cijeni”, uvjeren je Petek. Dodaje da je terensko testiranje na Gašincima dobar početak nove faze suradnje: “Nadamo se i da ćemo neku inačicu Komoda uskoro vidjeti na aktivnosti OSRH, na nekoj vježbi taktičkih operacija besposadnih i posadnih sustava.”

Sve ono što je DOK-ING radio i razvijao prelilo se u Komodo. No on je po svim značajkama nešto potpuno drukčije od svega što je tvrtka dosad proizvodila, i to po brzini, nosivosti, elektronici i, naravno, samoj namjeni. Istodobno s projektom teče i preustroj. Naime, DOK-ING raste kao tvrtka, a za sva tri segmenta njezina poslovanja postoji velik interes tržišta. Stoga su vlasnik, Uprava i Nadzorni odbor odlučili da se tvrtka mora restrukturirati. Od 1. lipnja postoji DOK-ING Grupa s tri tvrtke: DOK-ING Sigurnost i obrana, DOK-ING Rudarstvo i DOK-ING Energetika. Još prije dosta godina, iz male Hrvatske zahvaćene ratom, tvrtka je probila granice inovacija strojevima za razminiranje koji su imali jedinstvena tehnološka rješenja. Hoće li s Komodom još jednom probiti granice, od njega zajedno s partnerima učiniti prvi veliki borbeni operativni UGV u punom smislu riječi? Uspije li, možda za nekoliko godina na Gašincima ugledamo hrvatske tenkove Leopard 2A8, a uz njih kao *vjerne pratitelje* besposadna vozila Komodo opremljena protudronskim i protuoklopnim sustavima...

PODLISTAK

TEŠKE PLOVIDBE (XXI. DIO)

Što je bilo pogrešno na američkoj klasi podmornica koja je od planiranih 29 došla tek do tri operativna plovila? Ništa, apsolutno ništa. Moglo bi se reći da su bile savršene. Jedini je problem u tome što savršenstvo ima cijenu. U njihovu slučaju golemu...

SEAWOLF — PRESKU

Do početka 1980-ih sovjetska brodogradnja postala je dovoljno napredna da počne graditi vrlo dobre podmornice na nuklearni pogon. Zapadne admirale i analitičare posebno su zabrinjavala dva projekta – Projekt 941 Akula (na zapadu poznat kao klasa Typhoon) i Projekt 971 Šuka-B (zapadnog naziva klasa Akula). Do kraja 1970-ih već je bilo jasno da je Projekt 705 Lira (zapadnog naziva klasa Alfa) s nuklearnim reaktorom hlađenim metalom propao. Zbog toga je i on dobio mjesto u podlistku (opširnije v. tekst Teške plovidbe (XV. dio): Projekt 705 Lira, HV br. 730). Glavna prijetnja koju su izazivale sovjetske podmornice, posebno one naoružane balističkim projektilima s nuklearnim bojnim glavama, imala je ključni preduvjet, a to je bila nečujna

TEKST
Mario Galić

plovidba u zaronu. Ona je trebala omogućiti da se neopazice približe istočnoj odnosno zapadnoj obali SAD-a. Gotovo svi veliki američki gradovi, a zasigurno oni najveći i najvažniji, nalaze se na obali. To je sovjetskim admiralima omogućilo razvoj doktrine s posebnom vrstom napada iz neposredne blizine. Kad se govori o balističkim projektilima, u pravilu se uvijek navodi krajnji domet. On je iznimno važan, no kod balističkih projektila stacioniranih na podmornicama nije baš uvijek presudan. Ako bi sovjetska podmornica s balističkim projektilima neprimijećeno došla na stotinjak kilometara od američke obale, bila bi u prilici napraviti napad sa skraćenom (niskom) putanjom. Pritom balistički projektil ne bi trebao izići iz atmosfere, već postići dostatnu brzinu da se povratni moduli s nuklearnim bojnim glavama odvoje i onda usmjere na ciljeve. Umjesto da leti dvadeset ili više minuta, sve bi bilo obavljeno za manje od deset. Nedovoljno da napadnuti adekvatno odgovori.

ZABRINUTOST U WASHINGTONU

Najbolja je strana te strategije to što Sjedinjene Američke Države, Ujedinjena Kraljevina i Francuska nisu mogle odgovoriti

Foto: U.S. Navy / Mass Communication Specialist 2nd Class Joshua M. Tolbert

istom mjerom. Moskva se nalazi duboko u Rusiji, kao i većina velikih gradova. Jedine pozicije s kojih bi zapadne podmornice s balističkim projektilima mogle napasti SSSR i pritom postići sličan učinak skraćene putanje jesu Baltik i Crno more. SSSR je, međutim, do početka 1990-ih i raspada imao potpunu dominaciju i nadzor nad tim morima.

Washington je dodatno zabrinuo tragičan događaj od 3. listopada 1986. Tog je dana na sovjetskoj podmornici K-219 klase Navaga u jednom od lansirnih silosa za balističke projektile s nuklearnim bojnim glavama R-27 izbio požar prouzročen eksplozijom. Do nesreće je došlo na dubini od 85 metara. Podmornica je zbog nastalih oštećenja morala izroniti oko 950 km istočno od Bermuda. Na kraju je potonula sa svih 16 balističkih projektila. U nesreći su poginula četvorica podmorničara. No ono što je jako zabrinulo Washington činjenica je da do trenutka izrona Američka ratna mornarica nije imala pojma da se podmornica nalazi na toj lokaciji i dubini. Da stvar bude gora, za te je podatke onda saznala i američka javnost. K-219 do trenutka nesreće vršila je dulje od dva mjeseca ophodnje duž istočne obale Amerike.

Pogled odozgo na prvu podmornicu klase USS Seawolf. Kobilica joj je položena u listopadu 1989., a porinuta je 1995., kad je SSSR već četiri godine bio bivši

Iako su tehnološki zaostajale za američkim, sovjetske strateške podmornice ipak su bile dostatno napredne da se u tihom načinu plovidbe neopazice približe Sjedinjenim Državama. To je značilo da, koliko god napredne, tadašnje američke jurišne podmornice na nuklearni pogon klase Los Angeles više nisu bile dorasle izazovima. Tu se prije svega mislilo na otkrivanje sovjetskih podmornica.

Odgovor na problem pronađen je u završetku razvoja podmornica klase Seawolf. Taj je projekt započeo još 1983. pod oznakom SSN-21. Trebao je objediniti sve najbolje tehnologije uz mogućnost lake modernizacije. Kako bi se sačuvala prednost pred sve naprednijim sovjetskim podmornicama, nova je klasa trebala u svakom pogledu biti

PODLISTAK

Foto: U.S. Navy / Lt. Cmdr. Michael Smith

bolja od klase Los Angeles. Američka ratna mornarica prvotno je tražila čak 29 plovila. Sve je bilo usmjereno na to da mogu neotkrivene djelovati blizu američkih obala i ispod ledenog pokrivača Arktika. Tako su dobile ojačanu konstrukciju zapovjednog tornja. Podmornice Seawolf trebale su otkrivati sovjetske strateške podmornice vrlo rano, još dok isplivavaju iz pomorskih baza duboko u sovjetskim teritorijalnim vodama.

LINOLEUM NA PALUBAMA

Što se tiče tehničkih podataka o klasi Seawolf, prvo upada u oči trup izgrađen od legure čelika HY-100 zbog kojeg službeno mogu zaroniti sve do 600 metara (neslužbeno do 1000). Još jedno područje na kojem je trebalo napraviti velik napredak u odnosu na klasu Los Angeles jest vršna brzina. S obzirom na to da su sovjetske podmornice klase Akula mogle *potegnuti* do 35 čvorova u zaronu, podmornice SSN-21 morale su biti još brže. Službena im je vršna brzina 25+ čvorova, no procjene analitičara spominju do 39 čvorova. Sve bi to bilo kontraproduktivno kad bi se istodobno povećao akustički potpis. Međutim, u odnosu na izvornu seriju

Podmornica USS Jimmy Carter vraća se u matičnu bazu Kitsap, država Washington, u travnju 2017. Riječ je o plovilu izvanrednih značajki, koje danas najvjerojatnije služi za najtajnije misije kao što je obavještajno djelovanje

podmornica klase Los Angeles, akustični je potpis Seawolfa smanjen 70 puta. Pritom su poduzete mnoge mjere: od ugradnje hidromlaznog (*pump-jet*) pogona; elastičnog temeljenja za sve turbine, pumpe i reduktore; do poboljšane (*anechic*) oplata, koja ne samo da smanjuje buku koja izlazi iz podmornice već ima svojstva upijanja sonarnih valova. Mjere za smanjenje buke išle su toliko daleko da su podovi svih paluba prekriveni debelim i mekanim linoleumom. Pri brzini krstarenja od 25 čvorova podmornice klase Seawolf tiše su od podmornica klase Los Angeles u mirovanju! Sve im to omogućava tihu vožnju do brzine od 20 čvorova.

Da bi se to postiglo, ugrađeno je nuklearno postrojenje S6W izlazne snage 38,77 MW, proizvod tvrtke General Electric. Ono pokreće dvije parne turbine, od kojih jedna služi za pokretanje podmornice, a druga za proizvodnju električne energije. Za vrlo male brzine tijekom plovitve unutar luke ili za vrlo tihu vožnju, na pogonsku je osovinu ugrađen pomoćni elektromotor. Njegova uporaba omogućava isključivanje reduktora kojim se prenosi snaga s parne turbine na pogonsku osovinu, čime se dodatno smanjuje izvor vibracija i buke.

Što se tiče naoružanja, podmornice klase Seawolf dobile su čak osam torpednih cijevi promjera 660 mm kako bi se iz njih mogli lansirati protubrodski vođeni projektili UGM-109B Tomahawk. Te rakete bile su namijenjene potapanju brodova na vrlo velikim udaljenostima, do 460 kilometara. Iz operativne uporabe povučene su još 1990-ih, nakon što je zaključeno da brodovi ruske mornarice više nisu velika prijetnja.

Prvotno planiran borbeni komplet trebali su činiti, uz UGM-109B, i protubrodski vođeni projektili UGM-84D Harpoon (Sub Harpoon), te teški vođeni torpedi MK 48 ADCAP i krstareći projektili s konvencionalnom bojnog glavom UGM-109E

Iako su tehnološki zaostajale za američkim, sovjetske strateške podmornice ipak su bile dostatno napredne da se u tihom načinu plovidbe neopazice približe Sjedinjenim Državama

Tomahawk. Na kraju su u naoružanju ostala samo potonja dva sustava.

TAJANSTVENI JIMMY

Prvi segment trupa prve podmornice – USS-a Seawolf (SSN-21), položen je na navoz 25. listopada 1989., u trenutku kad je SSSR još uvijek djelovao čvrst. No, porinuće je slijedilo 24. lipnja 1995., kad je SSSR već četiri godine bio bivši. Druga podmornica iz klase, USS Connecticut (SSN-22), porinuta je 1. rujna 1997. Tad je trošak gradnje po podmornici iznosio već tri milijarde dolara, uz tendenciju rasta. Podmornice klase Seawolf postale su najskuplje jurišne podmornice na zapadu, a jedine skuplje bile su spomenute sovjetske klase Lira, koje su uz nuklearni reaktor hlađen metalom imale i trup od skupog titanija. Zbog toga ne čudi da je projekt Seawolf otkazan nakon izgrađenih prvih dviju podmornica te je zamijenjen projektom gradnje znatno jeftinijih podmornica klase Virginia.

Unatoč otkazivanju, SAD je trebao dovršiti treću, ujedno zadnju podmornicu klase Seawolf – USS Jimmy Carter (SSN 23). Bila je znatno izmijenjena u odnosu na dvije prethodne, prije svega zbog velikog povećanja duljine trupa od 30,47 m – na ukupnih 138,07 m. Porinuta je 13. svibnja 2004., a mornarici je predana u veljači 2005.

Dodatni prostor, nazvan Multi-Mission Platform (MMP), prvotno je iskorišten za ugradnju podmorničkih sustava koje je trebalo testirati te za prostor za smještaj inženjera i tehničara. MMP opremljen je zasebnim otvorima kroz koje se u more mogu spuštati daljinski upravljive ili besposadne ronilice. Ima i vlastito zapovjedno sjedište te veliko spremište za ronilice ili drugu opremu. Uz oko 130 članova posade, u podmornicu se može ukrcati još 50 ljudi, koji mogu biti inženjeri, ali i pripadnici specijalnih snaga.

Možda je u početku USS Jimmy Carter služio kao platforma za testiranje novih sustava, no već je dugo njegovo djelovanje velika nepoznanica. Mnogi analitičari smatraju da danas služi za najtajnije misije, kao što je obavještajno djelovanje u blizini ruskih, kineskih i drugih teritorijalnih voda. Mogućnost prijevoza 50 pripadnika specijalnih snaga s opremom i ronilicama

KVALITETNI SONARI

Sve odlike klase Seawolf ne bi imale nikakvu vrijednost bez senzora za otkrivanje podmornica. Za otkrivanje i praćenje podmornica rabi se IBM-ov aktivno-pasivni sonar AN/BQQ-5D. Osim sferne antene na pramcu, na svakom se boku nalaze po tri niza pasivnih hidroфона koji mogu otkrivati podmornice i brodove na velikim udaljenostima. Za otkrivanje i praćenje plovila na još većim udaljenostima služe dva tegljena sonara. Prvi je od njih TB-16 TASS (Towed Array Sonar System), koji je još krajem 1970-ih razvila tvrtka Martin Marietta. Glavni je dio sustava tegljeni niz u kojem se nalaze hidrofony. Promjer niza je 82,5 mm, a duljina oko 75 m. S podmornicom je spojen preko čelične sajle promjera 9,5 mm i duljine 800 m. Hidrofonima se tako omogućava što veće udaljevanje od podmornice kako bi se smanjio utjecaj buke *pump-jet* pogona. Najveća udaljenost otkrivanja procijenjena je na 130 kilometara. Znatno je moderniji tegljeni sonar TB-29, također proizvod tvrtke Martin Marietta (danas dio L3Harris). Nastao je kao poboljšana izvedenica tegljenog sonara TB-23. Za razliku od TB-16, čije je vitlo unutar čvrstog trupa, vitlo TB-29 smješta se unutar balastnog tanka. Procjenjuje se da ciljeve može otkrivati na udaljenosti do 185 kilometara. Za otkrivanje mina i podvodnu navigaciju služi aktivni sonar male snage AN/BQS-24.

USS Seawolf u površinskoj plovidbi. Pri brzini krstarenja od 25 čvorova podmornice klase Seawolf tiše su od podmornica klase Los Angeles u mirovanju!

omogućava podmornici izvršavanje operacija ubacivanja i izvlačenja specijalnih snaga. Jedna od vrsta zadaća o kojoj se najmanje zna jest priključivanje uređaja za nadzor komunikacijskih kabela koji se pružaju po oceanskom dnu, a koje provodi američka Nacionalna sigurnosna agencija (National Security Agency – NSA). Budući da se ti kabeli često nalaze na vrlo velikim dubinama, jedino USS Jimmy Carter može zaroniti dovoljno duboko i pritom do mjesta djelovanja prenijeti daljinski upravljive ronilice potrebne za tu vrstu operacija. Velika dubina zarona omogućuje usto USS-u Carter da na oceanskom dnu pronalazi predmete koje su druge ratne mornarice izgubile.

Za kraj, tek da spomenemo, trošak gradnje USS-a Vermont (SSN-792), 19. podmornice klase Virginia, koja je porinuta 29. rujna 2019., dosegnoo je 2,8 milijardi dolara. Trošak gradnje USS-a Oklahoma (SSN-802), najnovije podmornice klase Virginia, neće biti manji od 4,3 milijarde dolara.

PRIČE O DOMOVINSKOM RATU

Ministarstvo hrvatskih branitelja raspisalo je i prošle godine natječaj za najbolju priču o Domovinskom ratu, na koji se ponovno javio velik broj učenika. I ovaj je natječaj pokazao zanimanje djece za tematiku vezanu uz Domovinski rat, što je još jedna potvrda tog iznimno poticajnog projekta. Na natječaj su se drugi put javili i učenici srednjih škola iz Bosne i Hercegovine koje izvode nastavu prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku. U ovom broju donosimo drugu od šest priča učenika iz Hrvatske koje su pisane pohvaljene sukladno preporuci Povjerenstva za vrednovanje

SJEĆANJE NA BILJE

Padala je kiša. Činilo se da oluja dolazi. Dok je bježao iz logora bljeskovi munja i rezanje gromova pratili su ga. Nije mogao trčati zbog rane od bodljikave žice. Tu je noć proveo u šumi. Ujutro se napio kiše koja se nakupila u listovima te krenuo prema suncu. Uz veliku upornost i pomoć Providnosti, došao je do malenog sela. Kasnije je saznao da je stigao u Bilje. Mjesto je bilo opustošeno, puno malenih, razrušenih kuća, niskih krovova i uništene fasade. Šuljao se od kuće do kuće ne znajući ima li tamo još koga. Kada je došao do jedne ciglene kuće s crvenim krovom, dok je pokušavao pogledati unutra, netko ga je zaskočio sleđa. Hrvati su se na podu, padali su udarci i šamari i don Tomo je svim silama pokušavao spriječiti napadača da izvuče nož i usmrti ga njime. Čupao mu je kosu, kopao mu oči no, što god pokušao, napadač je bio jači od njega. Obranio se od svakog Tomina pokušaja obrane i taman kad je Tomo pomislio da je gotovo, ugledao je grb na kapi napadača koja je ležala na podu. "Stani! Ja sam Hrvat!" viknuo je, svjestan da su mu to možda posljednje riječi. No napadač se zaustavio. "Hrvat?"

"Da, Hrvat."

"Nama su rekli da ovdje nema više nikog našeg."

"Ja sam velečasni Tomo iz Slavonskog Broda. Sinoć sam pobjego iz logora kroz šumu."

"Jeste li sami?"

"Do sada sam bio. Ostali su se žrtvovali da bi mene izvukli van." Nakon kratke tišine, koja se činila kao vječnost, napadač je napokon sišao s Tome i rekao:

Tomo Klabučar,
učenik
4. razreda
Športske
gimnazije,
Zagreb

"Oprostite, ja sam Nenad. Došli smo očistiti ovo malo što je ostalo od Bilja." "Drago mi je, Nenade." Pružili su si ruke i pogledali jedan drugog duboko u oči. U svoj toj zbrci don Tomo nije ni pogledao svog napadača. Oči su mu bile smeđe i postepeno tamnile od zjenica na van. U tome su pogledu obojica pronašli prijatelja. Na desnoj strani njegova lica vidio se tek jedan mladić koji je žudio za domovinom i mirom. A lijeva je polovica pripadala muškarcu koji se za tu čežnju borio i žrtvovao. Bila je sva u ožiljcima. Bolje ga je pogledao odmjerivši ga prema dolje. Zbog blatne uniforme nije puno vidio, no primijetio je da mu nedostaju dva prsta na lijevoj ruci. Nenad je shvatio u što don Tomo gleda. "Uspomena iz jedne bitke", odgovorio je na Tomino nepostavljeno pitanje: "Skrivali smo se u rovu dok su pucali s tenkovima. Na trenutak sam provirio da vidim gdje padaju granate i baš kad sam podigao glavu, jedna je pala točno ispred mene. U tom mi je trenutku Bog ostavio život, a ja sam njemu dao pola svoje face i dva prsta." Taj se razgovor u vedrome tonu nastavio dok su odlazili prema kući u kojoj su sinoć spavali. No u njima nije bilo tako vedro. Svatko je od njih proživio svoje najgore noćne more. Mogli su se jedino nadati da će se sva ta patnja i borba jednog dana isplatiti. Nebo koje se očistilo nakon sinoćnjeg nevremena ponovno se mračilo. Oblaci su se skupljali, a ptice letjele nisko. U kući su imali nešto konzervirane hrane kojom su nahranili don Tomu. Kada su pojeli, ispovjedio je momke i predvodio molitvu. Za to su vrijeme svi bili zajedno osim jednog; zvao se Slobodan. Bio je Srbin, po odgoju pravoslavac, a

Foto: Tomislav Brandt

ustvari ateist. Jedino se on nije molio i ispovjedio kod don Tome. Do tada je već došla noć pa su otišli na spavanje, a Slobodan je ostao na straži. Don Tomo se povukao u potkrovlje, u tišinu, u molitvu. Slušao je svoje srce dok se nebo drapalo na dijelove. Nevrijeme je opet počelo i činilo se puno gore nego prošle noći. Koliko god se trudio, nije mogao mirno zaspati.

Probudili su ga rano ujutro. Pojeo je šnitru kruha, kratko se pomolio i onda su krenuli. Išao je iza svih dok su se polako šuljali od kuće do kuće. Kretali su se posebno sporo zbog blata koje je pljusak napravio. Slobodan ih je vodio. Prolazili su iza jedne kuće kada se zaustavio i rekao: "Sačekajte me ovde. Idem da proverim koliko smo blizu." "Ne ideš sam! Idem ja s tobom", rekao je Nenad koji je stajao pored Tome. Ostali su čekali nekoliko minuta u tišini dok ju nije prekinuo dug i glasan Nenadov krik: "Dečki!" Sigurno je želio još nešto reći, no njegov je glas prekinulo padanje mina svuda oko njih. Svakom ih je eksplozijom samo nekoliko metara dijelilo od sigurne smrti. "Brzo, idemo do one kuće iza crkve!" povikao je Sale koji je sada stajao na čelu grupe. Potrčali su prema kući zaboravljajući na don Tomu koji je išao iza svih, a nije mogao trčati zbog rane koja nije zarasla. Prije nego što je uspio išta reći, drugi su već bili daleko od njega. Krenuo je za njima. Išao je posred ceste da se ne mora još i probijati kroz blato. Nije prešao ni pola puta kada je zadnja munja razderala nebo, grom puknuo glasnije od svih onih bombi, a jedna je mina našla svoju metu. Pala je samo 3 metra od don Tome. Odletio je u stranu i pao u blato; pred očima je vidio samo tamu, a u ušima mu je zujalo. Ruke su ga strašno boljele, a noge nije ni osjećao. Uspio se dovući do zida neke kuće gdje je sjedio i čekao smrt. Bio je spreman otići. Nije se bojao. Ostalo mu je još samo moliti se za one dečke koji su se skrivali. I tako je, sjedeći tamo i moleći Boga, ugledao jedan džip kako juri kroz selo. Vozio je i trubio dok napokon nije stao kod one kuće iza crkve. Dečki su u međuvremenu već došli do tamo. Sakrivši se u podrum shvatili su da je don Tomo ostao za njima. Sale i još jedan, Vinko, izašli su van potražiti don Tomu kad ih je vozač onog džipa ugledao. Stao je i izišao van. "Gdje su ostali?" upitao je nepoznati spasilac. "Dolje u podrumu." "Koliko vas je?"

"Osamnaest, ali trojica su negdje vani." "Nemam mjesta za sve. Morat ćete ići u par tura. Pozovi mi osmoricu da uđu u auto!" Dok su se ovi ukricali, a Sale i Vinko krenuli u potragu, don Tomi je netko prišao sleđa i odvuкао ga u kuću. Bio je to Slobodan. "Što ti radiš ovdje? Gdje je Nenad?" upitao je Tomo ljut i zbunjen što i Nenad nije tamo

s njima. No Slobodan nije odgovarao. Sjeo je s druge strane sobe, nasuprot Tomi te šutio i gledao u pod. "Ostali su kod crkve, Slobodane, moramo tamo!" nastavio je Tomo: "Ta što ti je Slobodane?! Poginut ćemo ako ostanemo ovdje! Slobodane?" Slobodan je na to odgovorio pitanjem: "Oprašta li Bog sve grehe?" "Naravno da oprašta."

"Čak i najgore?"

"Da, Slobodane."

"Pope, ili kako vas ovi vaši zovu, velečasni, ja bih hteo da se ispovedim", rekao je Slobodan dižući pogled prema Tomi.

"Dodi bliže", rekao je Tomo. Tek je tada primijetio veliku ranu na Slobodanovu trbuhu.

"Slobodane, otkud ti to?" pitao je Tomo na što je ovaj rekao: "Ne znam baš kako ovo ide. Morat ćete da mi objasnite."

"Samo reci svoje grijeh. Nakon tog se iskreno pokaji i zamoli Boga za oprost."

Nekoliko su trenutaka bili u potpunoj tišini dok Slobodan nije progovorio: "Pope... ovo sam ja uradio. Sinoć sam na straži javio svojim da ste ovde. Ovo mi je Nenad uradio kad je shvatio šta se dešava. Uboo me nožem i otišo da nađe ostale." Onda je nakon duge i mrtvo tihe pauze nastavio: "Žao mi je, pope! Nisam hteo ovako da pocrkate! Nisam hteo da vas ubijem! Žao mi je!" Don Tomo ga je gledao razmišljajući što da kaže. Prekinuo je tišinu praćenu Slobodanovim jecanjem: "Prijatelju, ja nisam ovdje da te sudim, već da ti udijelim oprostjenje! Tvoje kajanje je iskreno i opraštamo ti i Bog i ja. Sad se sredi, obriši suze i pomoli se Bogu." Samo nekoliko trenutaka kasnije, Slobodan je izdahnuo na don Tominim rukama. Tomo ga je spustio na tlo, zaklopio mu oči i otpuzao van. Mine su i dalje padale na sve strane i svuda se dimilo i prašilo. No u svom tom metežu don Tomo je u daljini prepoznao lice svoga prijatelja. "Nenade," viknuo je, "ovdje sam, Nenade!" Nenad ga je primijetio i došao do njega.

"Don Tomo! Zašto ste tu sami? Gdje su ostali?"

"U onoj kući iza crkve. Netko je došao džipom i vozi ih odavde." "Moramo do tamo!"

"Ja ne mogu hodat, noge su mi slomljene."

"Onda idem sam. Vi čekajte ovdje, doći ćemo po vas, obećavam!" Kraj ove rečenice Nenad je govorio već krenuvši prema crkvi. Kada je došao do one kuće, druga je polovica grupe već ulazila u džip. "Nenade, pa gdje si bio?" rekao je Sale čim ga je ugledao. "Tražio sam vas. Don Tomo je još u onoj kući, ne može hodati!" Vozač koji je to načuo ubacio se u razgovor: "Nećete svi stat! Sad kad si ti došo, imamo dva mjesta manjka!"

"Smislit ćemo nešto! Ajmo sad, brzo", zaključio je Sale. Cijelo su vrijeme bombe padale svuda oko njih.

Ukricali su se i krenuli prema kući pred kojom je don Tomo sjedio nepokretan i čekao prijatelja da ga spasi. Nenad se vozio na krovu. Stigli su do kuće. Nenad se spustio s krova i pomaknuo samo nekoliko metara od džipa kada je granata pala točno na mjesto gdje je don Tomo sjedio. Komadi njegova tijela letjeli su po zraku. Nenad se skamenio. Zastao je u nevjeric i gledao mjesto na kojem ga je prijatelj čekao. Okrenuo se i popeo na krov. Mrzio je rat. Mrzio je Slobodana. Mrzio je Srbiju, ali oprostio. Oprostio, ali nikada zaboravio. Do kraja života pratila ga je slika poginulog prijatelja.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773, od 28. srpnja 2023., i KLASA: 023-03/24-03/1, URBROJ: 512-01-24-618, od 20. prosinca 2024.), Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM UČENICIMA SREDNJIH ŠKOLA

U školskoj godini 2025./2026. Ministarstvo obrane dodijelit će do 500 stipendija redovitim učenicima srednjih škola za mjesta vojnika / mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske:

1. učenicima srednjih škola za zanimanje zrakoplovni tehničar:

- do 16 stipendija učenicima trećih razreda Zrakoplovne tehničke škole Rudolfa Perešina Velika Gorica i Tehničke škole Zadar (mjesto službe: Velika Gorica ili Zemunik Donji)

2. učenicima trogodišnjih srednjih strukovnih škola:

- do 245 stipendija učenicima drugih i trećih razreda svih usmjerenja (mjesto službe: Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin)
- do 30 stipendija učenicima drugih i trećih razreda kemijskog usmjerenja (mjesto službe: Knin, Velika Gorica)
- do 25 stipendija učenicima drugih i trećih razreda strojarskog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)
- do 10 stipendija učenicima drugih i trećih razreda elektrotehničkog usmjerenja (mjesto službe: Benkovac, Knin, Orebić, Petrinja, Pula, Slunj)
- do 70 stipendija učenicima drugih i trećih razreda, vozač motornog vozila za upravljanje m/v C kategorije (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Petrinja, Sinj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

3. učenicima četverogodišnjih srednjih škola:

- do 100 stipendija učenicima drugih, trećih i četvrtih razreda tehničkog usmjerenja i gimnazija (mjesto službe: Benkovac, Bjelovar, Gospić, Karlovac, Knin, Orebić, Petrinja, Pula, Slunj, Varaždin, Velika Gorica, Zemunik Donji)

4. učenicima petogodišnjih srednjih medicinskih škola:

- do četiri stipendije učenicima trećih i četvrtih razreda, medicinska sestra / tehničar (mjesto službe: Zagreb).

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.), Ministarstvo obrane osigurava mjesečnu stipendiju za vojne stipendiste – učenike u sljedećim iznosima:

- 2. razred srednje škole – 100,00 eura
- 3. razred srednje škole – 120,00 eura
- 4. i 5. razred srednje škole – 150,00 eura.

Izrazi koji se koriste u javnom pozivu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

Kandidati – učenici srednjih škola mogu se prijaviti za dodjelu stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja putem Prijavnog obrasca za stipendiranje učenika srednjih škola. Uz Prijavni obrazac kandidati trebaju ispuniti Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe vojnika / mornara u Oružanim snagama Republike Hrvatske. Prijavni obrazac i Izjavu o iskazu interesa kandidati mogu preuzeti na web-stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> (Karijera u MORH-u/Natječaj i oglasi).

Prijavu za dodjelu stipendija podnose punoljetni učenici osobno, a za maloljetne učenike roditelj odnosno skrbnik.

Rok za podnošenje prijava je **30. rujna 2025.**

Kandidati se prijavljuju u propisanom roku na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti učenik srednjih škola za koje je Ministarstvo obrane objavilo javni poziv
- opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nije pravomoćno osuđivan za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, učenici koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene preglede u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati trebaju priložiti:

- ispunjen Prijavni obrazac i Izjavu o iskazu interesa za mjesto službe
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodno lista
- presliku svjedodžbe kojom se dokazuje opći uspjeh najmanje 3,00 u školskoj godini koja prethodi godini za koju se dodjeljuju stipendije
- dokument kojim se dokazuje upis u razred za koji se dodjeljuju stipendije
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate – učenike srednjih škola na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati – učenici koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Nakon završetka redovitog srednjoškolskog obrazovanja, na temelju ugovora o stipendiranju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke XI. Odluke ministra obrane o kriterijima za dodjelu stipendija vojnim stipendistima (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-773, od 28. srpnja 2023., i KLASA: 023-03/24-03/1, URBROJ: 512-01-24-618, od 20. prosinca 2024.), Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV ZA DODJELU STIPENDIJA REDOVITIM STUDENTIMA IZ PODRUČJA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA

Stipendije se dodjeljuju redovitim studentima na sveučilišnim ili stručnim studijima akreditiranim u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2025./2026., kako slijedi:

- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2026. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2027. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2028. godini
- do 10 stipendija studentima koji studij završavaju u 2029. godini.

Izrazi koji se koriste u javnom pozivu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski spol.

U skladu s odredbama Pravilnika o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23 i 55/24.), Ministarstvo obrane osigurava mjesečnu stipendiju za vojne stipendiste – studente u sljedećim iznosima:

- 1. godina studija – 300,00 eura
- 2. godina studija – 400,00 eura
- 3. godina studija – 500,00 eura
- 4. godina studija – 600,00 eura
- 5. godina studija – 700,00 eura.

Kandidati se mogu prijaviti za dodjelu stipendije tijekom redovitog sveučilišnog ili stručnog studija putem prijavnog obrasca za stipendiranje studenata koji se može preuzeti na web-stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> (Karijera u MORH-u/Natječaj i oglasi).

Rok za podnošenje prijava je 31. listopada 2025.

Uvjeti koje kandidati moraju ispunjavati:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj neprekidno najmanje jednu godinu do dana objave javnog poziva
- redoviti studenti sveučilišnih ili stručnih studija iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija koji su sve godine studija upisali redovito bez ponavljanja godine
- opći uspjeh najmanje 3,00 u zadnjoj godini obrazovanja
- da nisu korisnici stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da nisu pravomoćno osuđivani za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1.

podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24.).

Nakon podnošenja prijave, po pozivu Ministarstva obrane, kandidati koji ispunjavaju uvjete javnog poziva upućuju se na zdravstvene preglede u Zavod za zrakoplovnu medicinu Zagreb ili u Zavod za pomorsku medicinu Split te na provjeru tjelesne spremnosti u skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 37/24 i 84/24.), propisanim za način i kriterije provedbe zdravstvenih pregleda kandidata za onu kategoriju vojnog osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati trebaju priložiti:

- ispunjen Prijavni obrazac za stipendiranje studenata
- presliku osobne iskaznice ili domovnice i rodnog lista
- dokaz o prosjeku ocjena svih predmeta završnog razreda srednjoškolskog obrazovanja za studente prve godine studija, a studenti viših godina studija dokaz o prosjeku ocjena svih ispita prethodno završene godine studija
- dokument kojim se dokazuje upis na sveučilišne ili stručne studije akreditirane u znanstvenim poljima elektrotehnika, računarstvo, informacijsko-komunikacijske znanosti i drugim srodnim studijima iz područja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u akademskoj godini 2025./2026.
- potvrdu o prebivalištu
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Kandidati se prijavljuju, odnosno dostavljaju dokaze o ispunjavanju uvjeta u propisanom roku elektronički na adresu e-pošte: prijam_dvs@morh.hr ili pismeno na adresu: Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kategoriju osoblja za koju se prijavljuju.

Kandidati koji zadovolje kriterije odabirnog postupka moći će s Ministarstvom obrane potpisati Ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom akademskog obrazovanja. Nakon završetka redovitog akademskog obrazovanja, na temelju Ugovora o stipendiranju primaju se u službu u Oružane snage Republike Hrvatske prema propisanoj proceduri.

Informacije u vezi s javnim pozivom kandidati mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814).

MEĐUNARODNO HODOČAŠĆE U LURD

Liturgijskom službom u crkvi Svetog Križa u Zagrebu, 13. svibnja 2025., započelo je 31. hodočašće hrvatske vojske, policije i branitelja u marijansko svetište Lurd u Francuskoj koje je održano u sklopu 65. međunarodnog vojnog hodočašća

TEKST

Vojni ordinarijat

FOTO

OSRH/S.Španić

Na hodočašću koje je održano sredinom svibnja sudjelovali su hrvatski vojnici, policajci, branitelji s članovima obitelji, kadeti Hrvatskog vojnog učilišta i polaznici Policijske akademije, pripadnici pravosudne policije, djelatnici Hrvatske vatrogasne zajednice, pripadnici povijesnih postrojbi Hrvatske vojske i drugi. U hodočašću je sudjelovalo oko devetsto hodočasnika. Glavni koordinator 31. vojno-redarstvenog hodočašća u Lurd bio je generalni vikar Vojnog ordinarijata Ilija Jakovljević, a zapovjednik zamjenik zapovjednika Hrvatske kopnene vojske brigadni general Valentin Skroza. Pomoćnik zapovjednika za specijalnu policiju Stjepan Milković bio je zapovjednik hodočašća za MUP. Hodočašće je održano u sklopu 65. međunarodnog vojnog hodočašća (PMI) u Lurd na kojem su sudjelovali

VOJNICI HODOČASNICI NA

DE

MEĐUNARODNO HODOČAŠĆE U LURD

hodočasnici, vojnici i policajci, iz četrdesetak zemalja svijeta. Održano je u jubilejskoj godini na razini sveopće Crkve u kojoj su vjernici pozvani kao hodočasnici nade otkriti *živo iskustvo Božje ljubavi koja u srcu budi sigurnu nadu spasenja u Kristu* (Bula proglašenja Svete godine *Spes non confundit*). U skladu s tim, geslo ovogodišnjeg međunarodnog hodočašća je bilo: *Vojnici – hodočasnici nade*. Misno slavlje za početak hodočašća predvodio je vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj Jure Bogdan, u koncelecijaciji s generalnim vikarom Ilijom Jakovljevićem, biskupskim vikarom za pastoral u MORH-u i Oružanim snagama RH don Slavkom Rajičem, vojnim i policijskim kapelanima i drugim svećenicima sudionicima hodočašća. Na misi su, uz okupljene hodočasnike, sudjelovali i potpredsjednik Vlade RH i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved i izaslanik ministra obrane posebni savjetnik ministra obrane Željko Živanović. Biskup Bogdan u propovijedi je govorio o smislu i cilju hodočašća: "Hodočašće je uspješno ako pomogne svakom sudioniku u doživljaju osobne vjere u susretu s Bogom dobrote. Hodočašće je uvijek duboko osobni čin."

"*Vojnici – hodočasnici nade* – ovogodišnje je geslo Međunarodnog vojnog hodočašća u Lurd. Svatko od nas hodočasti u stvarnosti svoga života, s tjeskobama i nadama, sa svojim brigama i tegobama, ali uvijek u vedrini onih koji u nadi, vjeri i ljubavi gledaju prema nebu, ne sami i izolirano, nego

Svatko od nas hodočasti u stvarnosti svoga života, s tjeskobama i nadama, sa svojim brigama i tegobama, ali uvijek u vedrini onih koji u nadi, vjeri i ljubavi gledaju prema nebu

zajednički, kao članovi naroda Božjeg – Crkve, Kristove Crkve", poručio je biskup Bogdan.

Hodočascima se obratio potpredsjednik Vlade RH i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved te rekao: "U marijansko svetište u Lurd po 65. put hodočaste vojnici iz cijelog svijeta, hodočaste vojnici koji su nekad međusobno ratovali. Ove godine pod geslom *Vojnici – hodočasnici nade* svi hodočaste Majci Božjoj moleći se za mir u svijetu, u ova izazovna vremena."

Brigadni general Valentin Skroza, u svojem je obraćanju istaknuo: "Želio bih da vas ovo putovanje približi željama vašeg srca, ispunjavajući dušu mirom, radošću i da vas učvrsti u vašem duhovnom hodu".

MOLITVA ZA OBITELJ

Drugi dan boravka u Lurdu za hodočasnike je na osobit način bio posvećen molitvi za obitelj i za bračne supružnike. U

Kraljevstvo nebesko nije samo onostrana stvarnost prema kojoj smo upućeni, već i stanje ljudske duše ili ljudske zajednice koja u sadašnjosti živi u miru s Bogom, u skladu s Božjim zakonom i voljom

jutarnjim satima hodočasnici su slavili svetu misu za obitelj u bazilici Kraljice Svete Krunice. Svetu misu predvodio je vrhbosanski nadbiskup i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić uz koncelebraciju generalnog vikara Vojnog ordinarijata u RH mons. Ilije Jakovljevića, generalnog vikara Vojnog ordinarijata u BiH mons. Željka Čuturića te dvadesetak vojnih i policijskih kapelana i svećenika iz Hrvatske i BiH.

Svetoj misi su, uz mnogobrojne hrvatske vojnike, policajce, branitelje, vatrogasce, pripadnike pravosudne policije, povijesnih postrojbi, članove obitelji, i druge, sudjelovali i zapovjednik hodočašća brigadni general Valentin Skroza, državni tajnik u Ministarstvu obrane Tomislav Galić, zamjenik zapovjednika hodočašća za MUP Stjepan Milković, otpravnica poslova u Veleposlanstvu RH u Francuskoj Senka Burić; i iz Bosne i Hercegovine: zamjenik ministra obrane BiH Slaven Galić, zamjenik načelnika Zajedničkog štaba OSBiH general-bojnik Tomo Kolenda.

Nadbiskup Vukšić u prigodnoj je propovijedi okupljene hodočasnike podsjetio kako kraljevstvo nebesko nije samo onostrana stvarnost prema kojoj smo upućeni, već i stanje ljudske duše ili ljudske zajednice koja u sadašnjosti živi u miru s Bogom, u skladu s Božjim zakonom i voljom. "U tom smislu i obiteljski život mogućnost je ostvarenja kraljevstva Božjeg na zemlji", rekao je mons. Vukšić.

Vrhbosanski nadbiskup pritom je podsjetio da je svaki čovjek, prema Knjizi Postanka, slika Božja, ali to na poseban način vrijedi za muža i ženu koji nastavljaju Božje djelo stvaranja u svijetu: "Muž i žena na osobit su način slični Bogu Stvoritelju jer njima je Providnost udijelila da nastavljaju djelo stvaranja i nastajanja novih slika Božjih – novih ljudi. To je privilegij samo muža i žene. Molimo za sve obitelji da ih dragi Bog blagoslovi da svakodnevno rastu u vjernosti i ljubavi i da budu suradnici Boga Stvoritelja u svijetu", rekao je nadbiskup. Poslije propovijedi uslijedio je blagoslov bračnih parova prigodom kojeg su bračni drugovi obnovili svoje bračne zavjete i

MEĐUNARODNO HODOČAŠĆE U LURD

molili da ih Bog svojom milošću utvrdi u bračnoj vjernosti i ljubavi.

ZNAK JEDINSTVA

Poslije svete mise održana je međunarodna vojna ceremonija na Trgu Esplanade ispred bazilike Svete Krunice kojom se odaje počast svim palim vojnicima u ratovima. Ceremonija ima veliku simboličnu vrijednost kao znak jedinstva među vojskama koje sudjeluju na Međunarodnom vojnom hodočašću. Održana je minuta šutnje za sve pale vojnike. Nakon sviranja francuske himne, prigodnu riječ imao je francuski vojni biskup mons. Antoine de Romanet de Beaune. Kao visoka delegacija Republike Hrvatske na vojnoj ceremoniji sudjelovali su generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH mons. Ilija Jakovljević, zapovjednik hodočašća brigadni general Valentin Skroza, državni tajnik u Ministarstvu obrane Tomislav Galić i zamjenik zapovjednika hodočašća za MUP Stjepan Milković. U večernjim satima održano je svečano otvaranje 65. međunarodnog vojnog hodočašća u bazilici sv. Pija X. u Lurdu.

U prvom dijelu programa, u baziliku su u svečanom mimohodu ušle garde sa stjegovima zemalja zastupljenih na hodočašću, zajedno s vojnim or-

U sklopu 65. Međunarodnog vojnog hodočašća glazbeni nastup u Lurdu imao je Orkestar OSRH, Klapa "Sveti Juraj" HRM-a i Policijska klapa "Sv. Mihovil", a hrvatski vojni invalidi, kadeti Hrvatskog vojnog učilišta i policijski polaznici sudjelovali su na međunarodnom sportskom natjecanju

kestrima. Među njima i pripadnici Hrvatske vojske. Tijekom ulaska Počasno-zaštitne bojne i Orkestra Hrvatske vojske, hrvatski su hodočasnici – osobito mladi kadeti i policijski polaznici – pjevanjem pjesme *Mi smo garda hrvatska* još jednom pokazali veliku ljubav prema svojoj domovini, ali zatim i poštovanje prema drugima. Sve hodočasnike pozdravio je vojni ordinarij francuske vojne biskupije mons. Antoine de Romanet de Beaune koji je zapalio i izrekao blagoslov zavjetne svijee 65. PMI. Nakon paljenja zavjetne svijee međunarodnog hodočašća, okupljeni iz raznih zemalja svijeta uputili su molitvu Bogu, na poseban način za mir u svijetu, tako potreban današnjem vremenu.

MILOSN VRIJEME

U jutarnjim satima, sljedećeg dana u crkvi sv. Bernardice u Lurdu održano je svečano euharistijsko slavlje za hodočasnike iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Taj dan za hrvatske hodočasnike na osobit je način bio posvećen proslavi Jubileja 2025. Misno slavlje predvodio je vrhbosanski nadbiskup i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH Tomo Vukšić, a koncelebrirali su generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH mons. Ilija Jakovljević, generalni vikar Vojnog ordinarijata u BiH mons. Željko Čuturić, vojni i policijski kapelani i drugi svećenici.

Na sv. misi propovijedao je mons. Ilija Jakovljević koji je govorio o Jubileju 2025.: "Ovo naše hodočašće u Lurd odvija se u milosnom vremenu slavlja Jubileja 2025. gdje kao pripadnici Katoličke crkve hitamo k istom cilju Isusu Kristu, pod geslom *Vojnici - hodočasnici nade*. Ovo je darovana godina milosti gdje vjernik nastoji uz različita duhovna pomagala, a jedno je od njih i poduzeto hodočašće, doći do 'sjedinenja s Kristom, utočištem našeg spasenja'. Ovu godinu ne

živimo u nekoj iluziji već u 'blaženoj nadi' otvoreni snazi Duha Svetoga da i mi osjetimo ispunjenje Izajinih riječi, koje je Isus pročitao u sinagogi: 'Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza. On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje.' Koje li uzvišenog programa za nas vjernike u ovoj godini. " U sklopu 65. Međunarodnog vojnog hodočašća glazbeni nastup u Lurdu imao je Orkestar OSRH, a hrvatski vojni invalidi, kadeti Hrvatskog vojnog učilišta i policijski polaznici sudjelovali su na međunarodnom sportskom natjecanju. Generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH mons. Ilija Jakovljević, državni tajnik u Ministarstvu obrane Tomislav Galić, zapovjednik hodočašća brigadni general Valentin Skroza i zamjenik zapovjednika hodočašća za MUP Stjepan Milković posjetili su vojni kamp gdje su također smješteni hrvatski hodočasnici.

U kasnim večernjim satima hodočasnici su sudjelovali na marijanskoj procesiji sa svijećama i kipom Gospe Lurdske. Moleći krunicu i pjevajući marijanske pjesme na više jezika, procesija se uputila prema prostoru ispred bazilike Svete Krunice. Molitve i pjesme mogle su se čuti i na hrvatskom jeziku: molitve i razmatranja Gospine krunice čitali su policijski kapelani vlč. Damir Vrabec i fra Stipan Klarić OFM. U glazbenom dijelu svirao je Orkestar Hrvatske vojske te pjevala Klapa "Sveti Juraj" Hrvatske ratne mornarice i Policijska klapa "Sv. Mihovil".

MEĐUNARODNO EUHARISTIJSKO SLAVLJE

Zadnji dan hodočašća u Lurd započeo je međunarodnim euharistijskim slavljem u bazilici sv. Pija X. Misu je predvodio vojni biskup u Francuskoj mons. Antoine de Romanet de Beaune, u zajedništvu brojnih biskupa, vojnih i policijskih kapelana i svećenika, a među kojima je bio i vrhbosanski nad-

Zadnji dan hodočašća u Lurd započeo je međunarodnim euharistijskim slavljem u bazilici sv. Pija X. Misu je predvodio vojni biskup u Francuskoj mons. Antoine de Romanet de Beaune, u zajedništvu brojnih biskupa, vojnih i policijskih kapelana i svećenika

biskup i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić i generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH mons. Ilija Jakovljević, biskupski vikari za pastoral Vojnog ordinarijata u RH vlč. Frano Musić i don Slavko Rajič, vojni i policijski kapelani iz Hrvatske.

Na misi su, među mnoštvom sudionika 65. međunarodnog vojnog hodočašća sudjelovali i hrvatski vojnici i policajci, 100 % HRVI, branitelji, vatrogasci, pripadnici pravosudne policije, povijesnih postrojbi Hrvatske vojske, i članovi njihovih obitelji. U popodnevnom satima održana je svečana ceremonija kojom je zatvoreno hodočašće. Zatvaranje je započelo svečanim ulaskom počasnih gardi svih zemalja sudionica sa stjegovima i ulaskom vojnih orkestara u baziliku sv. Pija X. U drugom dijelu programa, sudionici hodočašća svjedočili su o tome što za njih znači hodočašće u Lurd i koji su sve plodovi vojnog hodočašća u Lurd – bratstvo, prijateljstvo među vojnicima raznih naroda, rast u vjeri. Simboličnim gašenjem zavjetne svijeće završilo je u 65. PMI i potom najavljeno da će se iduće 66. međunarodno vojno hodočašće održati od 22. do 24. svibnja 2026. godine.

ŠPILJA UKAZANJA

Hrvatski hodočasnici u Lurd slavili su prije polaska iz Lurda svetu misu pred Špiljom ukazanja.

Misu je predvodio generalni vikar Vojnog ordinarijata u RH mons. Ilija Jakovljević, uz koncelebraciju biskupskog vikara za pastoral u MUP-u vlč. Franu Musića, drugih svećenika, vojnih i policijskih kapelana. Sv. misom pred Špiljom ukazanja hodočasnici su započeli svoj boravak u Lurdu 15. svibnja, a sad ga i završavaju pred Špiljom, pred mjestom gdje se 1858. godine Blažena Djevica Marija ukazala siromašnoj djevojčici Bernardici Soubirous. Mjesto je to posebnih Božjih milosti za mnogobrojne hodočasnike koji u procesijama dolaze u Lurd moleći za mir, zdravlje, za rast u vjeri, nadi i ljubavi. To su, sigurni smo, mogli iskusiti i hrvatski hodočasnici koji su u Lurdu proveli četiri dana.

www.hrvatski-vojniki.hr

Pratite nas i na društvenim mrežama

[facebook](#) [X](#) [YouTube](#) [Linked in](#) [Instagram](#)

Sve što vas zanima pišajte nas:
hrvajnik@moth.hr

Foto: Tomislav Brandt

